

T.C
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
DİNLER TARİHİ BİLİM DALI

PROTESTAN KİLİSELERİNDE PASTÖRLÜK

ESRA ARSLAN
158107041004

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
DOÇ. DR. NERMİN ÖZTÜRK

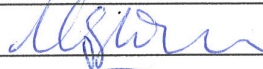
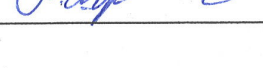
KONYA – 2019

 KONYA	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü	 SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
--	---	---

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Öğrencinin	Adı Soyadı	ESRA ARSLAN
	Numarası	15870441004
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Felsefe ve Din Bilimleri /Dinler Tarihi
	Programı	Yüksek Lisans
	Tez Danışmanı	Doç. Dr. Nermi Öztürk
	Tezin Adı	Protestan Kiliselerinde Pastörlük

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan Protestan Kiliselerinde Pastörlük başlıklı bu çalışma 4.10.2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Sıra No	Danışman ve Üyeler		
	Unvanı	Adı ve Soyadı	İmza
1	Doç. Dr. Nermi	Nermi Öztürk	
2	Prof. Dr.	M. Sami Baybal	
3	Doç. Dr.	Salih Aydemir	

 KONYA	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü	 SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
--	---	---

Bilimsel Etik Sayfası

Öğrencinin	Adı Soyadı	Esra ARSLAN		
	Numarası	158107041004		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Felsefe ve Din Bilimleri / Dinler Tarihi		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	X	
		Doktora		
	Tezin Adı	Protestan Kiliselerinde Pastörlük		

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Esra ARSLAN

ÖZET

Öğrencinin	Adı Soyadı	Esra ARSLAN		
	Numarası	158107041004		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Felsefe ve Din Bilimleri / Dinler Tarihi		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	X	
		Doktora		
	Tez Danışmanı	Doç.Dr.Nermin ÖZTÜRK		
Tezin Adı	Protestan Kiliselerinde Pastörlük			

Protestanlık, XVI. Yüzyılda, Martin Luther'in reform hareketine dayanan, Zwingli ve Calvin gibi Hristiyan ilahiyatçıların geliştirdiği teolojik ve ahlaki yorumlar ve buna bağlı olarak ortaya çıkan kiliseler ve cemaatler topluluğudur.

Katolik kilisesindeki Papa'nın merkezîyetçi otoritesi ve kilise hiyerarşisine karşı çıkan reform öncüleri, dini yönetimde demokratik bir anlayışı savunmuşlardır. Bu anlayışa göre halk, kendi yönetici din adamlarını kendi seçebilirdi. Böylece yeni kurulan Protestan kiliselerinde bu yönetim anlayışı benimsenmiştir.

Protestan kilisesini yöneten meclis üyeleri için pastör, ihtiyar, gözetmen, önder, çoban gibi ifadeler kullanılmaktadır.

Pastörlerin, Kutsal Kitap'ın öğretisini iyi bilen, insanların güvendiği, takdir ettiği, imanda olgun, kötü davranışlardan uzak durarak insanlara güzel örnek olan kişilerden seçilmesi konusunda titizlik gösterilmektedir. Bu konuda Kutsal Kitap'ın belirlediği ölçüler vardır.

Pastörler, kilisede ritüellerin yerine getirilmesi konusunda cemaate öncülük ederken aynı zamanda kilise içinde ve dışında cemaat üyelerinin eğitime ve ruhsal gelişimine destek olurlar. Kilisenin yönetimiyle ilgili gerekli plan ve programları hazırlarlar. Ayrıca sosyal hizmetlerde de bulunarak topluluğa öncülük ederler.

Bir meclis tarafından yönetilen Protestan kiliselerinde kadınlar da meclis ve komisyonlara üye olabilirler ve bazı kiliselerde pastörlük görevinde de bulunabilirler.

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

ABSTRACT

Author's	Name and Surname	Esra ARSLAN		
	Student Number	158107041004		
	Department	Philosophy and Religious Sciences / History of Religions		
	Study Programme	Master's Degree (M.A.)	X	
		Doctoral Degree (Ph.D.)		
	Supervisor	Assoc. Dr. Nermin ÖZTÜRK		
	Title of the Thesis/Dissertation	Pastorism in Protestant Churches		

Protestantism, XVI. Century, theological and moral interpretations developed by Christian theologians such as Zwingli and Calvin, based on Martin Luther's reform movement, and the resulting ensemble of churches and communities.

The centralized authority of the Pope in the Catholic church and the reform pioneers opposing the church hierarchy advocated a democratic understanding of the administration. According to this understanding, the people could choose their own pastors. Thus, this understanding of administration was adopted in newly established Protestant churches.

For the members of the council who govern the Protestant church, expressions such as pastor, old man, supervisor, leader and shepherd are used.

Careful attention is paid to the selection of pastors from people who know the Bible's teachings well, that people trust, appreciate, mature in faith, and who are exemplary of bad behaviors. There are biblical measures in this regard.

Pastors pioneer the congregation in performing the rituals in the church, while at the same time supporting the education of congregation members inside and outside the church. They prepare the necessary plans and programs for the management of the church. They also lead the community by engaging in social services.

In Protestant churches run by a parliament, women may also be members of councils and commissions, and may serve as pastors in some churches.

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR.....	4
ÖNSÖZ	5
GİRİŞ	6
1. Araştırma Hakkında Genel Bilgiler.....	6
1.1. Araştırma Konusu ve Problemi	6
1.2.Araştırmanın Amacı	7
1.3. Araştırma Konusuyla İlgili Kuramsal Çerçeve ve Konuyla İlgili Belli Başlı Araştırmalar	7
1.4.Araştırmanın Önemi	8
2.5.Araştırma Yöntemi (Modeli)	8
2. Protestanlığın Doğuşu	9
3. Protestanlığın Doğası	10
I.BÖLÜM.....	13
PASTÖRLÜĞÜN TARİH İÇERİSİNDEKİ GELİŞİMİ	13
1.1. Pastör Kavramı	13
1.2. Protestanlıkta Din Adamları Sınıfının Temelleri	14
1.3. Protestan Mezhebinde Din Adamları Sınıfının Oluşması	19
II.BÖLÜM	25
PASTÖRLÜK	25
2.1. Pastörlerin Kilise İçerisindeki Görevleri	25
2.1.1. Yerel Kilise Topluluğunun Yönetimi	26
2.1.2. Vaaz Etme.....	27
2.1.3. Öğretme ve Yeni Pastörler Yetiştirme.....	28
2.1.4. Kilise'nin Dini Törenlerine ve Ayinlerine Başkanlık Etme	29
2.1.5. Tebliğ (Müjdecilik).....	30
2.1.6. Sosyal ve Kültürel Hizmetlerde Bulunma	30
2.1.7. Günah İtirafında Bulunanlara Dua Etme	31
2.2. Kutsal Kitap'a Göre Pastörlerde Aranılan Nitelikler	32
2.2.1. Ayıplanacak Bir Yönü Olmayan Birisi Olması	33
2.2.2. Tek Kişi ile Evli Olması	34

2.2.3. Pastörler İtidalli Bir Hayata Sahiptir	37
2.2.4. Pastörler Sağduyuludur.....	38
2.2.5. Pastörler Saygındır	38
2.2.6. Pastörler Konukseverdir	38
2.2.7. Pastörler Öğretmeye Yeteneklidirler	39
2.2.8. Şarap Düşkünü Olmaması	40
2.2.9. Zorba Olmaması, Uysal Olması	41
2.2.10. Kavgadan Uzak Olması	42
2.2.11. Para Sevgisinden Uzak Olması.....	43
2.2.12. Evini İyi Yönetmesi.....	45
2.2.13. Çocuklarına Söz Dinletmesi, Her Yönden Saygılı Olmalarını Sağlaması	46
2.2.14. Kendi Evini Yönetmeyi Bilmesi.....	47
2.2.15. Kilise Pastörünün İş Dünyasındaki Önderlerden Farklı Olması	48
2.2.16. Pastörün Yeni İman Etmiş Biri Olmaması	48
2.2.17. Topluluğun Dışındakiler Tarafından da İyi Bir İnsan Olarak Tanınması	50
2.2.18. Ayıplanacak Duruma Düşmemesi	50
2.2.19. Pastör İblis'in Tuzağına Düşmemelidir	51
2.3. Kadınların Protestan Kilisesi İçindeki Rolü ve Kadın Pastörler	52
2.4. Pastörlerin Sosyal Yaşayışları ve Giyim Tarzları	57
2.5. Pastörlerin Atanması	59
SONUÇ	62
BİBLİYOGRAFYA	63
KAYNAK TÜZÜKLER	65
KAYNAK ŞAHISLAR.....	65

KISALTMALAR

AÜSB.	Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
c.	Cilt
çev.	Çeviren
DİA.	Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
s.	Sayfa
sy.	Sayı
TDV.	Türkiye Diyanet Vakfı

ÖNSÖZ

İlk kilisenin hizmetkarları Hz.İsa'nın on iki havarisiydi. Zamanla Hristiyanlık başka coğrafyalara yayıldıkça yeni kiliseler kurulmuştur. Yeni kurulan kiliselerde hizmet etmek üzere havariler tarafından birer "ihtiyar heyeti" seçilmiştir. Bunlar kilise içinden seçilen ve resmi bir konumları olmayan kimselerdi. Kilise hizmeti ruhani bir hizmettir ve kendisini bu hizmete adayan gönüllü kişiler tarafından yerine getirilir.

XVI. Yüzyılda Martin Luther'in öncülüğünde gelişen Reform hareketi sonucunda ortaya çıkan, Hristiyanlığın teolojik bir yorumu olan Protestanlık kısa süre içinde dünyanın birçok yerine yayılmıştır. Luther hareketi sonucunda Lutheran Kiliseler ortaya çıkarken ondan sonra gelen ve Luther'in fikirlerini daha da geliştirerek ileriye götüren Zwingli ve John Calvin'in fikirleri de Reforme Edilmiş Kiliseleri ortaya çıkarmıştır.

Protestan kiliselerdeki yönetim anlayışı diğer Hristiyan mezheplerindeki anlayıştan farklıdır. Merkeziyetçi yönetimin aksine yerel yönetim benimsenmiştir. Buna göre her yerel topluluk yönetimde özerktir ve topluluğun içinden seçilen bir heyet tarafından yönetilir. Yine Protestan anlayışa göre İsa topluluğun başıdır. Diğer üyeler ise İsa karşısında birbirine eşittir.

Protestan kiliselerinde yerel toplulukların yönetimini sağlayan din adamlarından olan pastörlerin durumunu tespit etmek üzere Protestan Kiliselerinde Pastörlük konusunu araştırmayı seçtik.

Bu çalışma giriş ve iki bölümden oluşmaktadır. Girişte Protestanlığın doğuşundan ve doğasından kısaca bahsedilirken birinci bölümde pastörlük ve pastörlüğün tarih içindeki gelişimi aktarılmış, ikinci bölümde ise pastörlerin görevleri, özellikleri, giyim kuşamları ile sosyal hayatları, kilise içinde kadının rolü ve pastör seçimi ile atanması gibi konular hakkında bilgiler verilmiştir.

Bu çalışmada, öncelikle değerli fikirleri ve tavsiyeleri ile bana yol gösteren kıymetli hocam, Doç. Dr. Nermin ÖZTÜRK Hanım'a sonsuz şükranlarımı sunarım. Ayrıca araştırma sırasında desteklerini ve ilgisini eksik etmeyen Dr.Behnan KONUTGAN Bey'e teşekkürü bir borç bilirim.

Esra ARSLAN

Konya - 2019

GİRİŞ

1. Araştırma Hakkında Genel Bilgiler

Protestan kilisesinde ibadeti yönetmek, Tanrı'nın yasası doğrultusunda yargıçlık yaparak doğru ile yanlış arasında karar vermek, kilisede ders vermek, duaları yönetmek, öğrenci okutmak, Tanrı'nın öğretisini aktarmak gibi görevleri üstlenen din adamlarına pastör (gözetmen) denilir. Pastörler, Protestan kiliselerinde “Ruhani Kurul”u oluşturan din adamlarıdır. Bu ruhani kurul, dini alanda kendisini yetiştirmiş ve pastörlük için gerekli olan tüm şartları taşıyan kilise üyelerinden seçilerek oluşturulmaktadır.

Günümüzde Protestan din adamlarını tanımanın; kilise içerisindeki konumları, görev ve sorumlulukları, sahip olmaları gereken özellikleri, yaşayış şekilleri, giyim kuşamları gibi hususları tespit etmenin faydalı olacağını düşünmekteyiz.

1.1. Araştırma Konusu ve Problemi

Pastör, önder, ihtiyar, gözetmen, ileri gelen ya da papaz gibi terimlerin hepsi aynı anlama gelir. Bu terimler Grekçedeki *presbyteros* sözcüğüne dayanır; İbranice karşılığı *zaqen*, Aramicesi ise *sib*'dir. Terimlerin hepsi de ‘**yaşlı adam**’ anlamına gelir. Genellikle ileri yaştaki kişilere ihtiyar unvanı verilmiştir. Kutsal Kitap'ta, yaşlılık saygı uyandıran bir niteliktir, çünkü yaşla birlikte deneyim ve bilgelik gelir. Yine pastör, Grekçede, sözcüğün genel anlamıyla, teknik bir ifade taşımaksızın *episkopoi* veya gözetmen olarak adlandırılmaktadır.

Araştırmamızın konusu, Kutsal Kitap'ın Yeni Antlaşma kısmının 1.Timoteos, 2.Timoteos ve Titus bölümlerinden hareketle, Protestan din adamları olan pastörlerin görev ve sorumluluklarını, sahip olmaları gereken özellikleri, sosyal yaşayışları, giyim kuşamları ve kadınların bu grup içerisindeki rolleri ile Protestan din adamlarının seçilmesi ve atanmalarıyla ilgili hususları değerlendirmek olacaktır.

1.2.Araştırmanın Amacı

Araştırmamızda Protestan kilisesinde din hizmetinde bulunan, ülkemizde de örnekleri mevcut olan pastörlerin araştırılıp tanınması, kilise hizmetinde üstlendikleri rolün tespit edilerek Protestan cemaati için öneminin ortaya konması, pastörlerin nasıl bir sosyal hayat sürdürdüklerinin anlaşılması ve kadınların kilise hizmetinde nasıl rol aldıklarının tespit edilmesi hedeflenmektedir.

1.3. Araştırma Konusuyla İlgili Kuramsal Çerçeve ve Konuyla İlgili Belli Başlı Araştırmalar

“Protestan Kiliselerinde Pastörlük” ismini taşıyacak bu çalışma öncesinde araştırmaya fayda sağlanacağı düşünülen eserlerin kısa bir bibliyografyası aşağıda sunulmuştur:

Aras, Ahmet, “Tanzimat’tan Cumhuriyet’e Protestanların Anadolu’daki Durumları ve Gösterilen Dini Hoşgörü”, Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Yayınları, *Bildiriler, Din*, c.1., Ankara , 2008, 2/1-8.

Aras, Ahmet, *Protestanlık Tarihinde Kalvinizm*, Konya, 2004.

Aydın, Mehmet, *Ansiklopedik Dinler Sözlüğü*, Din Bilimleri Yayınları, Konya, 2005.

C. ScottDixon, LuiseSchornSchütte, “Introduction: TheProtestantClergy of Early Modern Europe”, *TheProtestantClergyof Early Modern Europe*, C. ScottDixon, LuiseSchornSchütte (edits.), PalgraveMacmillan, New York, 2003,ss.1-38.

Erbaş, Ali, “Protestan Reformu ve Martin Luther”, *Dinler Tarihi Araştırmaları -III* (Sempozyum, 09-10 Haziran 2001, Ankara), Ankara, 2002, ss.197-245.

Eroğlu, Ahmet Hikmet, “Hristiyanların Bölünme Sürecine Genel Bir Bakış”, *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, c.41., Ankara, 2000, ss.309-325.

Fernando, Ajith, *İsa’yı Örnek Alan Önderlik*, Çeviren: Bahadır Çeliktemur, Haberci Yayınları, İstanbul, 2010.

Küçük, Mehmet Alparslan, *Ermeniler Arasında Protestanlığın Yayılışı ve Protestan Ermeniler*, AÜSBE, Basılmamış Doktora Tezi, Ankara, 2005.

Macdonald, William, “*Kutsal Kitap Yorumu*”, Yeni Yaşam Yayınları, c.3., İstanbul, 2002.

Malkoç, M.Numan, “*İstanbul’daki Protestan Kiliseler*” Kaya Yayınları, İstanbul, 1999.

Mclaughlin, R. Emmet, “The Making of the Protestant Pastor: The Theological Foundations of a Clerical Estate”, *The Protestant Clergy of Early Modern Europe*, C. Scott Dixon and Luise Schorn-Schütte (eds.), Palgrave Macmillan, New York, 2003, ss. 60-78.

Mclaughlin, R. Emmet, “Clergy” *The Encyclopedia Of Protestantism*, Hans J. Hillerbrand (edit.), Routledge, New York and London, 2004, ss. 761-771.

McClintock, John ve Strong, James, *Cyclopaedia of Biblical, Theological, and Ecclesiastical*, c.VII, Harper & Brothers, New York, 1883.

Üçal, Turgay - **Malcolm**, Derek, “*Önderlik*”, Kutsal Kitap Çalışma Serisi, Haberci Yayınları, İstanbul, 2006.

1.4. Araştırmanın Önemi

Din adamlığı konusu Dinler Tarihi açısından önemli bir konudur. Günümüzde Protestan kilisesinde bu görevi yerine getiren pastörleri tanımak; kilise içerisindeki konumları, görev ve sorumlulukları, sahip olmaları gereken nitelikleri, göreve atanma şekilleri, sosyal yaşayışları gibi konularda fikir sahibi olmak, din hizmetlerindeki rollerini incelemek ve Protestan gruplar arasında pastörlük ile ilgili farklı uygulamaları incelemek önem arz etmektedir. Bu yüzden bu çalışmayı yapmayı gerekli gördük.

2.5. Araştırma Yöntemi (Modeli)

Bu araştırma, araştırma problemini yorumlayıcı bir yaklaşımla inceleyen ve bu incelemelerin ortaya koyduğu sonuçları analiz etme olgunluğuna eriştiği düşünülen bir çalışmadır.

Bu çalışma, eğitim bilimlerinde kullanılan özel araştırma yöntemlerinden belge inceleme (dokümantasyon) ve kaynak kişilerle görüşme yapma yöntemleriyle oluşturulacaktır.

2. Protestanlığın Doğuşu

Doğu ve Batı Kilisesinin “Ortodoks ve Katolik” olarak ikiye ayrılmasından sonra Papalık, bir taraftan nüfuzunu arttırmaya devam etmiş, diğer taraftan da yaptığı inanç dayatmalarına karşı tepki ve itirazlara maruz kalmıştır. Bu dönemde Katolik Kilisesi, tespit ettiği inanç esaslarına uymayan görüş ileri sürenleri aforoz etmiş, hatta bilim alanında ileri sürülen yeni fikirleri dinsizlik olarak nitelemiştir. Bununla da yetinmeyerek Katolik öğretiyeye uygun olmayan her türlü fikir ve inancı takip etmek ve cezalandırmak için Engizisyon mahkemelerini kurmuştur. İstanbul’un Fethi sonucu Hristiyanların, İslam’ın bilime ve bilim adamlarına verdiği önemi görmeleri, coğrafi keşifler ve tercüme faaliyetleri Rönesans’ı ortaya çıkarmıştır. Rönesans’tan sonra, Hristiyanlar arasında dinde reforma ihtiyaç fikri doğmuştur.¹

Reform’un öncüsü olarak bilinen Martin Luther, 1505 yılında Aziz Augustin manastırındaki keşişlerin arasına katılır, bundan iki yıl sonra da rahip olur. Aynı zamanda Wittenberg Üniversitesinde felsefe profesörlüğü yapmaktadır. Bunun yanında teoloji üzerine de çalışır ve kutsal yazılara yoğunlaşır. Pavlos’un Romalılara ve Galatyalılara yazdığı mektuplarından “adil olanı inancın kurtaracağı” ifadesinden etkilenir ve insanın kurtuluşunun ancak Tanrı’ya imanla mümkün olacağını savunmaya başlar. Günahkar kişinin Tanrı’yla doğrudan irtibata girebileceğini, bunun için aracılara gerek olmadığını savunan Luther rahiplerin ve azizlerin aracılığına karşı çıkmıştır. Ayrıca insanların inancını kullanarak günahlarının af edilmesi için Endüljans satan ve bundan büyük servet elde eden Katolik kilisesinin bu uygulamasına da karşı çıkmıştır. 1517 yılında Wittenberg kilisesinin kapısına astığı 95 maddelik bildirisinde bozulmuş kilise düzenini, papalık otoritesini ve inanç yapısını eleştirmiştir. Tövbe sakramenti, günah itirafı ve günah bağışlama uygulamalarına karşı çıkan Luther kişinin pişman olup tövbe etmesi için bir aracıya gerek olmadığını, kişinin doğrudan Tanrı ile ilişki kurabileceğini ve günahların ancak Tanrı tarafından bağışlanabileceğini, dolayısıyla Papa’nın günah bağışlama yetkisinin olmadığını savunmuştur. Ayrıca Katolik kilisesinin Tanrı’yı seven kişinin evlenmemesi gerektiği şeklindeki düşüncesine de karşı çıkarak 1525’te evlenmiştir. İyi bir Hristiyan’ın evlenip çocuk sahibi olabileceğini savunmuştur.²

¹ Ahmet Hikmet Eroğlu, “Hristiyanların Bölünme Sürecine Genel Bir Bakış”, *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, C.41., Ankara, 2000, 320/309-325.

² Ahmet Aras, *Protestanlık Tarihinde Kalvinizm*, Konya, 2004, s.45-50.

XIV'üncü yüzyıl başlarında İngiltere'de Wycliff, Prag'da Huss gibi bazı saygın din alimlerinin dile getirdikleri çözümler, halkın din adamlarının tutum ve davranışlarını tartışmalarına ve kilisenin de yeni arayışlarına sebep olmuş, Luther'in yukarıda zikrettiğimiz düşünceleri ve Katolik kilisesine karşı takınmış olduğu tavır sonucu, Hristiyan dünyası XVI'ncı yüzyılda Luther ile başlayan, Calvin ve Zwingli ile devam eden yeni bir dini yapılanmayla, yani Protestanlıkla tanışmıştır.³

Protestanlık, yukarıda adını zikrettiğimiz Hristiyan ilahiyatçılarınca geliştirilen, Hristiyanlığın teolojik ve ahlaki yorumunu ve buna paralel olarak ortaya çıkan kiliseler ve cemaatler topluluğunu ifade eder.⁴ Protestan tabiri, ilk defa 1529'da ortaya çıkmıştır. Bu tarihte toplanan Spire Meclisi'nde, azınlıkların dini durumunun çoğunluğun kararı ile belirlenmek istenmesini, azınlıkta bulunan Luther yanlıları protesto etmiştir. Bu olaydan sonra Reformcular "*Protestan*" olarak nitelenmeye başlanmıştır.⁵

"Protestan" terimi çok erken tarihlerden itibaren kullanılmış olmasına rağmen, "Protestanlık" Luther ile başlayan reform hareketlerinin ardından doğan kiliseleri ve bu doğrultudaki akımları belirtmek için 1620 dolaylarında kullanılmaya başlamıştır. "Protestanlık" terimi, Reforme olmuş kiliselerin Katolikliğe karşı dayanışma içerisine girdikleri andan itibaren ortaya çıkmıştır.⁶

Protestanlık yeni bir din veya Hristiyanlığın yeni bir şekli olarak ortaya çıkmamıştır. Sadece Batı Kilisesi'ni derin bir reforma tabi tutma hareketidir. Bu reforma öncülük eden bazı önemli isimler kilise tarafından aforoz edilmiştir.⁷

Günümüzde Protestanların sayısı giderek artmaktadır. Misyonerlik faaliyetleri bu artışta önemli rol oynamaktadır. Başta Amerika olmak üzere; Avrupa, Asya, Avustralya ve İskandinav ülkelerinde Protestanlığın yayıldığı görülmektedir.⁸

3. Protestanlığın Doğası

³ Ahmet Aras, "Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Protestanların Anadolu'daki Durumları ve Gösterilen Dini Hoşgörü", Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Yayınları, *Bildiriler, Din*, c.1., Ankara , 2008, 2/1-8.

⁴ Jacques Waardenburg, "Protestanlık", *DİA* , TDV Yayınları, c.34., İstanbul, 2004, 351.

⁵ Eroğlu, "Hristiyanların Bölünme Sürecine Genel Bir Bakış", s.320.

⁶ Ali Erbaş, "Protestan Reformu ve Martin Luther", *Dinler Tarihi Araştırmaları -III* (Sempozyum, 09-10 Haziran 2001, Ankara), 205.

⁷ Mehmet Aydın, "Protestanlık" *Ansiklopedik Dinler Sözlüğü*, Din Bilimleri Yayınları, Konya, 2005, s.624.

⁸ Aydın, *Ansiklopedik Dinler Sözlüğü* , s.626

Kendi içinde çeşitlilik göstermesine rağmen Protestanlığın başlıca iki temel özelliği vardır:

- 1- Sadece Kitab-ı Mukaddes'in kayıtsız şartsız otorite olarak kabul edilmesi.
- 2- Kurtuluşun yalnızca ilahi lütuf ve iman sayesinde gerçekleşeceğine yönelik inanç.⁹

Protestanlığın bir diğer önemli dayanağı da “papa veya konsil” gibi bir otoritenin olmayışıdır. Çünkü böyle bir otoritenin varlığının kabul edilmesi, kutsal kitaba itaati zedeler.¹⁰ Bunun yanında Protestan inancında Kilisenin Kutsal Kitap'ı yorumlama yetkisi yoktur. Bu dine mensup olan herkes Kutsal Kitap'ı yorumlayabilir. Kutsal Kitap esastır ve ibadeti oluşturan vaazlar, Kutsal Kitap'tan çıkarılır. Sakramentlerden ilk iki sakrament olan vaftiz ve evharistiyayı kabul eden Protestanların bir kısmı, evharistiya ayinini hatıra yemeği olarak kabul ederken, bir kısmı da İsa'nın eti ve kanı olarak kabul ederler. Diğer kilise sakramentlerini ise kabul etmezler. Günah itirafını ve kilise mensuplarının günah çıkarma yetkisine sahip olduklarını kabul etmezler. Kiliselerinde ikonları bulundurmazlar. Haç bulundurmaz ve haç çıkarmazlar, ancak Anglikanlar bundan müstesnadır. İbadeti anadillerinde yapmakta, vaazları, ayin ve ibadetin bir bölümü olarak görmektedirler. A'rafa ve ebedi cezaya inanmazlar. Diğer mezheplerin aksine Hz.Meryem'e önem vermezler. Azizleri kabul etmez ve onlar için özel ayinler yapmazlar. Diğer Hristiyan mezheplerinde olduğu gibi Protestanlarda da teslis inancı mevcuttur.¹¹ Kilise ilahi lütfun öznesi değil nesnesi olarak görülüp Tanrı ile insan arasında ritüel veya kilise merkezli herhangi bir aracılığın varlığı reddedilmiştir.¹² Böylece rahiplik sınıfına ayrıcalık tanımayan Protestanlar, her Protestanın bir rahip olabileceğini savunmaktadırlar. Rahipler evlenebilmektedirler. Daha çok İncil'e dayanan dini bir hayatı dayatmaktadırlar. Böylece Protestanlık, bir İncil Hristiyanlığı olmayı hedeflemektedir.¹³

Protestan inancı ayrıca bütün totaliter güç oluşumlarına yönelik eleştirel bir tavır takınmayı öngörerek kilise dahil bütün oluşum ve müesseselerin sorgulanmasını istemektedir.

Protestanlık genellikle “söz dini” olarak tanımlanmıştır. Protestan anlayışına göre Tanrı kendi sözü aracılığıyla yaratıp kurtuluşa erdirmekte ve toplumu inşa etmektedir. Buna bağlı

⁹ Waardenburg, “Protestanlık”, s.352.

¹⁰ Aydın, *Ansiklopedik Dinler Sözlüğü*, s.625

¹¹ Günay Tümer,- Abdurrahman Küçük, *Dinler Tarihi*, Ankara , 1997, s.302.

¹² Waardenburg, “Protestanlık”, s.352.

¹³ Mehmet Aydın, *Dinler Tarihine Giriş*, Literatürk Yayınları, Konya, 2012, s.251.

olarak Protestan hayatı Tanrı sözünün yayılması ve gerçekleşmesi şeklinde algılanmıştır. Protestan ibadetinin dayandığı temel unsur da ilahi sözün aktarıldığı vaazdır.¹⁴

Katolik mezhebinin aksine Protestanlık çoğulcu bir anlayışa sahiptir. Yani farklı teolojik bakış açılarına açıktır ve bu durum yeni kiliselerin doğmasına yol açmıştır. Bunun yanında Protestanlık; hastane, imarethane, yetimhane ve huzur evi gibi yardım hizmetlerini de yürüterek sosyal çalışmalar noktasında faaliyet göstermektedir.¹⁵

¹⁴ Waardenburg, “Protestanlık”, s.352-353.

¹⁵ Waardenburg, “Protestanlık”, s.353.

I.BÖLÜM

PASTÖRLÜĞÜN TARİH İÇERİSİNDEKİ GELİŞİMİ

1.1. Pastör Kavramı

Pastör, önder, ihtiyar, gözetmen, ileri gelen ya da papaz gibi terimlerin hepsi aynı anlama gelir, değişik Hristiyan kiliselerinde Hristiyan din adamlarını ifade etmek için kullanılır.¹⁶

Bu terimler Grekçedeki *presbyteros* sözcüğüne dayanır; İbranice karşılığı *zaqen*, Aramicesi ise *sib*'dir. Terimlerin hepsi de 'yaşlı adam' anlamına gelir (Yaratılış- 25:8; 1.Krallar- 12:8; Süleyman'ın Özdeyişleri-17:6; Yeremya-31:13 vb.). Genellikle ileri yaştaki kişilere ihtiyar unvanı verildiği görülür. Kutsal Kitap'ta, yaşlılık saygı uyandıran bir niteliktir (Levililer- 19:32; 1.Timoteos- 5:1), çünkü yaşla birlikte deneyim ve bilgelik gelir (1.Krallar- 12:6-15; Süleyman'ın Özdeyişleri- 4:1; 5:1). Dolayısıyla, Eski Antlaşma tarihi boyunca, İsrail'in ileri gelenleri ulusun ihtiyarlarıdır (Çıkış-3:16,18; Levililer-4:15; Hâk.21:16; 1.Samuel- 4:3; 2.Samuel- 3:17; 1.Krallar- 8:1,3;2; Krallar- 23:1;Ezra- 5:5,9; Yeremya- 26:17).¹⁷

Yine pastör, Grekçede hem ilahların hem de insanların, sözcüğün genel anlamıyla, teknik bir ifade taşımaksızın *episkopoi* veya gözetmen olarak adlandırıldıkları görülür. Yazıtlarda ve papirüslerde yaygın bir biçimde kullanılır ve kimi zaman putperest tapınaklarında parasal işlerden sorumlu olan görevlileri tanımlar; Plutarch, Roma valisinden, Ocak tanrıçasının bakirelerinin episkoposu olarak söz etmiştir (Numa 9). Terim düşünürler, özellikle ruhsal konularla ilişkili olduğunda Sinik düşünürler için kullanılmıştır. Septuaginta'da aynı terim ustalar ve görevlileri tanımlarken (Nehemya-11:9; Yşa.60:17); Tanrı'nın bir ziyaretini ifade etmek üzere (Episkope, 2:25), elçiler (Elçilerin İşleri-1:20; Mez.109:8 ayetinin aktarılması sırasında) ve yerel topluluğun önderleri için (Filipililer 1:1) kullanılmıştır.

18

Terim putperest ve Yahudilerin kullandığı biçimiyle Hristiyan terimleri arasına

¹⁶ İmmanuel Protestan Kilisesi Pastörü ve ayrıca Türkiye Protestan Kiliseler Birliği Başkan Yardımcısı Dr. Behnan Konutgan Bey'le 04.05.2018 tarihinde yaptığımız görüşmede kendisinden elde ettiğimiz bilgilerden oluşturulmuştur.

¹⁷ Konutgan, 4.5.2018 tarihli görüşme.

¹⁸ Konutgan, 4.5.2018 tarihli görüşme.

girmiştir. Kilisenin gözetmen olacak kişilerden beklediği nitelikler ve görevin tanımı, 1.Timoteos-3 ve Titus-1 bölümlerinde açıklanmıştır.¹⁹

Pastörler, Protestan kiliselerinde “Ruhani Kurul”u oluşturan din adamlarıdır. Bu ruhani kurul, dini alanda kendisini yetiştirmiş ve pastörlük için gerekli olan tüm şartları taşıyan kilise üyelerinden seçilerek oluşturulmaktadır. Bu kurulun başkanlığını da pastörler yapmaktadır. Pastörün aynı zamanda denetleyici rolü de bulunmaktadır.²⁰

1.2. Protestanlıkta Din Adamları Sınıfının Temelleri

Protestanlar kilise yönetiminde ilk kiliseyi örnek almaya çalışmışlardır. İlk kilise de Yahudilikteki ihtiyarlık geleneğine dayanmaktadır. Yönetimin yükünü taşımak için, Musa’yla beraber önderlik etmek üzere yetmiş ihtiyar seçilmişti. (Sayılar- 11:16-30). Yazılı Yasa, kâhinlerle birlikte ihtiyarlara da teslim edildi ve zaman zaman halka okumaları buyruldu (Yasa’nın Tekrarı- 31:9-13). Halk vaat edilen ülkeye yerleştikten ve kentlere dağıldıktan sonra, ihtiyarlar her kent üzerinde yargıçlık etti (Yasa’nın Tekrarı-19:11-12; 21:18-19; 22:13-18; Yeşu- 20:4; Rut- 4:2,4,9,11; 1.Krallar-21:8,11). Böylece, çölde başlamış olan bir gelenek, yani daha az önemli olan soruları yargıçlara sorma uygulaması devam etti (Çıkış-18:13-26; Yasa’nın Tekrarı-1:9-18). Bununla birlikte, Yeruşalim’deki görevli yargıçlar hem kâhinlik yapar hem de halk hizmeti yürütürlerdi (Yasa’nın Tekrarı-17:8-13; 2.Tarihler-19:8-11).²¹

Çıkış-18 ve Yasa’nın Tekrarı-1’deki yargıçlar, bilgeliklerinden, Tanrısayarlıklarından ve dürüstlüklerinden ötürü seçilmişlerdi. Aynı şekilde, Sayılar-11’de yapılan ihtiyar seçimi, yaşın daima bilgelik getirmediğini ortaya koyar. Gerçekten de, genç bir bilge, yaşlı bir akılsızdan iyidir (Vaiz- 4:13). Eski Antlaşma ile Yeni Antlaşma arasındaki dönemde, bu gerçeklerin devam ettiği görülür. Bilgelik yaşlılara yakışır ve ihtiyarlardan bilgelik beklenir, ama bilge gençler de saygı görür ve ihtiyar olarak kabul edilirdi. Yargıçlar, özellikle ihtiyarlar arasından seçilirdi. Eski Antlaşma’nın ilk beş kitabını Grekçeye çevirmek için her oymaktan ihtiyarlar seçilmiştir. Bu kişilerin hem erdemli bir yaşam sürmeleri, hem de Kutsal Yasa hakkında bilgili ve anlayışlı olmaları gerekliydi.

¹⁹ Konutgan, 4.5.2018 tarihli görüşme.

²⁰ Mehmet Alparslan Küçük, *Ermeniler Arasında Protestanlığın Yayılışı ve Protestan Ermeniler*, AÜSBE, Basılmamış Doktora Tezi, Ankara, 2005, s.120-121

²¹ Konutgan, 4.5.2018 tarihli görüşme.

Yeruşalim’de, ihtiyarlar ve kâhinler arasındaki bağlantı Yeni Antlaşma çağına kadar devam etti (Ağıtlar-1:19; Matta-21:23; 26:3,47; 27:1,3,12,20; 28:11-13; Elçilerin İşleri-4:23; 23:14; 25:15). Bu gelenek Yüksek Kurul’u doğurdu. Bu kurul ulusun yönetim heyeti ve yüksek adalet mahkemesi gibi işlev gördü ve başında başkâhin vardı. Yetmiş bir üyesi arasında ihtiyarlar ve ileri gelen kâhinler (Matta-27:1; Markos-8:31; 14:53; 15:1; Elçilerin İşleri-4:5,8,23; 22:5), yazmanlar ve yöneticiler de vardı. İhtiyarlar hem Yeruşalim’de hem diğer kentlerde antlaşmalar arası dönemde yöneticilik yaptılar.²²

Halkı Tanrı’nın yasası doğrultusunda yargılayabilmek için, ihtiyarların ve kâhinlerin Tanrı’nın yasasını bilmeleri gerekiyordu. Kâhinlere yasayı öğretme görevi verilmesinin bir nedeni budur (Levililer-10:10-11; Yasa’nın Tekrarı-33:10; Malaki-2:6-7). 1.yüzyılda, İskenderiye’deki kâhinlerin ve ihtiyarların bu görevi devam ettirdikleri, Şabat Günü’nde havrada halka Kutsal Yazıları açıklamaya devam ettikleri görülür. Ancak Filistin’de, öğretme görevi tümüyle ihtiyarlara devredilmiştir (Luka-7:3).

İncil’de öğretmenlik görevinin yasa öğretmenleri, yazmanlar, Rabbîler tarafından yürütüldüğü görülür. Zaman zaman tapınakta ders vermişlerdir (Luka-2:46), ama etkinlik alanları daha çok havra olmuştur (Matta-23:6; Markos-1:21-22; Luka-6:6; 7:3-5). Rabbî geleneği doğrultusunda en büyük görevleri yargıçlık olmuştur ve sorumlulukları gereği suçluları havra dışı etmiş (Yuhanna-9:22; 12:42; 16:2) ya da havrada cezalandırmışlardır (Matta-23:34; Markos-13:9; Elçilerin İşleri-22:19; 26:11).²³

Ayrıca, havrada düzenden sorumlu olan bir ya da birden çok yönetici vardı (Luka-13:14). Kimin Kutsal Yazıları okuyacağını belirlemek (Elçilerin İşleri-13:15), dersleri okumak ve duaları yönetmek, yine bu yöneticilerin yükümlülükleri arasındaydı. Kutsal Kitap dışı kaynaklara göre, bunlar havra binasıyla bağlantılı görevlerdi. Öte yandan, ihtiyar öğretmeni tarafından atanırdı. Ekmeğini ticaret yoluyla kazandığı halde, daha geniş bir hizmet alanı olurdu. Kendi öğrencilerini yetiştirir ve onları iki ihtiyarın yardımıyla, genellikle el koyarak, öğretmenlerin ve yargıçların önünden geçirerek atardı. Böylelikle, köklü bir öğretim geleneğinin devamı sağlanmış olurdu.²⁴

Protestanlıktaki ihtiyarlık düzeninin bu geleneğe dayandığını söylemek mümkündür. İsa en yetkili öğretmen ve Rabbî’dir (Matta-23:8). Öğrencileri kendilerini ihtiyar olarak niteler

²² Konutgan, 4.5.2018 tarihli görüşme.

²³ Konutgan, 4.5.2018 tarihli görüşme.

²⁴ Konutgan, 4.5.2018 tarihli görüşme.

(1.Petrus-5:1; 2.Yuhanna-1; 3.Yuhanna-1). Aldıkları öğretiyi başkalarına iletirler ve onların da başkalarına iletmesini sağlarlar (1.Korintliler-11:23-24; 15:1,3-4; 2.Selanikliler-2:15; 3:6; 2.Timoteos-2:2). Öğretiyi emanet alan kişiler de kendilerini ihtiyar olarak niteler (Elçilerin İşleri- 14:23; Tit.1:5). İhtiyarlık yetkisi el koyma yoluyla aktarılır ve onaylanır (Elçilerin İşleri-6:6; 11:30; 1.Timoteos-4:14; 5:22; 2Timoteos-1:6). Gerekliyorsa, kendi hayatlarını kazanmaya hazır olmalıdırlar (Elçilerin İşleri-20:17,33-35). Hem öğretme (1Ti.5:17; Titus-1:5,9) hem de yargıçlık etme (Elçilerin İşleri-15:2,6,22-29; 16:4) görevleri vardır. Eski Antlaşma'daki Yüksek Kurul gibi, İncil'deki ihtiyarların da yönetme sorumluluğu vardır. Ancak, bu sorumluluk insanlar üzerinde siyasal bir yetki ya da güç değil, hizmet ve gözetme sorumluluğudur (Elçilerin İşleri-20:17,28; 1.Timoteos-5:17; Yakup-5:14; 1.Petrus-5:1-4). Dolayısıyla, ihtiyarın diğer adı gözetmendir. Hristiyan ihtiyar, öğretme görevinin yanı sıra, doğru ile yanlış arasında karar verir ve gözetmenlik yapar. İhtiyarlar özel olarak onandıkları halde, görevleri Eski Antlaşma'daki kâhinlik ile karıştırılmamalı, törensel olduğu düşünülmemelidir. Ruhsal hizmetlerin devamı, ihtiyarların sorumluluğudur.²⁵

İlk kilise kurulduğu zaman önderleri doğal olarak Hz.İsa'nın bizzat seçtiği on iki havarisiydi. Daha sonra Hristiyanlık yayıldıkça ve farklı yerlerde yeni kiliseler kuruldukça her topluluğa önderlik yapacak birer 'ihtiyar heyeti' bu havariler tarafından seçilmiştir. Bunlar yerel kilisenin içinden, en olgun adamlarından seçilirdi. Belirlenen bu ihtiyarların resmi bir konumları ya da eğitimleri yoktu. Onları yetkili kılan diğer ihtiyarların eliyle seçilip topluluğun onayına sahip olmalarına dayanıyordu.²⁶

Pavlus kilisenin ilk yıllarında uğradığı yerlerde pek çok topluluk kurmuştur. Kurduğu her kilisenin başına bir pastör atamaya özen göstermiştir (E.İşleri 14:24). Bazen belirli bir kilisede bir sorun olduğu zaman Pavlus özellikle bu pastörlerin sorunları çözmeleri için ricada bulunmuştur. (Filipililer 4:1-3). Aynı zamanda Pavlus'un yanında, onunla birlikte hizmet eden bir takım genç pastörler de vardı. Timoteos ve Titus bunlardandı (E. İşleri 20:4). Beraberinde gezdirdiği bu genç hizmetkarları ruhsal açıdan yetiştirmenin yanı sıra bazı özel durumları çözmek için de kendi yerine sağ sola gönderiyordu. Kiliseler çoğaldıkça Pavlus hepsine yetişemiyordu, o yüzden kendi yetiştirdiği bu adamlar aracılığıyla toplulukların ihtiyaçlarına yetişiyordu. (Filipililer 2:19-24). Hayatının sonuna doğru Pavlus bu önder takımına daha da ihtiyaç duymuştur. Özellikle hapse düştüğü zaman onlara çok dayanıyordu

²⁵ Konutgan, 4.5.2018 tarihli görüşme.

²⁶ Konutgan, 4.5.2018 tarihli görüşme.

ve aracılıklarıyla birçok yere mektuplar gönderiyordu. Bu hizmetkarlar arasında Timoteos çok özel bir yere sahipti. ‘Sevgili Oğlum’ diye seslendiği bu genç hizmetkara Pavlus iki tane kişisel mektup yazmıştır. Bunlarda bir kilise ihtiyarının (pastör) karşılaştığı farklı durumlarda nasıl davranması gerektiği ile ilgili açıklamalar bulunmaktadır.²⁷

Pavlus mektuplarını genellikle kilise topluluklarına yazmıştır. Ancak 1.Timoteos, 2.Timoteos ve Titus’a yazılan mektuplar kiliselere Pavlus adına hizmet eden genç pastörlere yöneliktir. ²⁸O yüzden öncelikle söz konusu olan bu kişilerin kim olduklarını ve onlara neden bu mektupların gönderildiğini bakmak faydalı olacaktır.

Timoteos:

Konya’nın Hatunsaray (Listra) mahallesinde dünyaya gelmiştir. Yeni Ahit’te Pavlus kendisine tarafından yazılan iki mektup yer almaktadır. Pavlus’un Hatunsaray’a yaptığı bir misyon yolculuğu esnasında Pavlus’la tanışan ve ona iman eden Timoteos Pavlus’un ikinci yolculuğu sırasında ona eşlik etmiş ve daha sonra Selanik, Makedonya ve Korint’te görevlendirilmiştir. Daha sonra ise Pavlus tarafından Efes Kilisesi’ne atanmıştır.²⁹

Oluşumunu henüz tamamlayan Efes Kilisesi’nin önderleri arasında sorun çıkmıştır. Kendisini bu sorunun içinde bulan Timoteos’a, kendisine “oğlum” diyen ve çok değer veren Pavlus tarafından yazılan iki mektup kilise düzeni ve kilise pastörlerinin görevleri, sorumlulukları ve nitelikleri ile ilgilidir.³⁰ Ayrıca bu mektuplarda kilisenin günlük ve pratik işleyişiyle ilgili birçok öğreti yer almaktadır. Bunun için Hristiyanlar tarafından bu mektuplar bir kilise pastörünün el kitabı gibi görülmektedir.³¹

Titus:

Titus hakkında kaynaklarda pek fazla bilgiye rastlanmamaktadır. Ancak Yahudi olmadığı bilinmekle beraber nereli olduğu bilinmemektedir. Pavlus ile aralarındaki ilişkiye bakıldığında Pavlus sayesinde Hristiyan olmuş olması muhtemeldir. Pavlus’un önemli görevlerinde onun yanında bulunmuştur. Timoteos’ta olduğu gibi önemli ve zor işlerde

²⁷ Can Nuroğlu, *Kilisenin Hizmetkarları*, Haberci Yayınları, 2009, s.4-5.

²⁸ Nuroğlu, *Kilisenin Hizmetkarları*, s.6.

²⁹ Nermin Öztürk, “Timoti” *Konya Ansiklopedisi*, Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Konya 2015, No:247, C. VIII (S-T) s.329.

³⁰ Rev. Turgay Üçal, Derek Malcolm, *Önderlik*, Kutsal Kitap Çalışma Serisi, Haberci Yayınları, İstanbul, 2006, s.17

³¹ Nuroğlu, *Kilisenin Hizmetkarları*, s.7.

Pavlus'un güvendiği bir kişidir.³² Pavlus'un Titus'la ilişkisi çok eskiye dayanıyordu. Anlaşılan, ilk müjdeleme seyahatinden sonra Pavlus ile Barnaba Yeruşalim'e dönünce Titus da yanlarındaydı. Daha sonraki seyahatlerinde Titus yine Pavlus'a eşlik etmiştir. Özellikle Korint Kilisesi'nde sorunlar baş gösterince Pavlus çok güvendiği Titus'u onlara göndermiştir.³³ 2.Timoteos mektubunun 4:10 pasajından anlaşıldığına göre Titus daha sonra Girit Adası'ndan ayrılıp Pavlus'la beraber Dalmaçya'ya gitmiştir.³⁴

Girit Adası'nda kiliseye yeni ihtiyarlar atanması konusunda görevlendirilen Titus'a Pavlus bir mektup yazmıştır. Titus'a yazılan mektup da Timoteos'a yazılan mektuplar gibi kilisenin düzeni ve pastörlerin sorumlulukları ve nitelikleri ile ilgilidir.³⁵

Sonuç olarak Timoteos'un Efes'te, Titus'un ise Girit'te görevlendirildiği bilinmektedir. O dönemde Efes ve Girit'teki halk çok tanrılı bir dine inanmaktaydı. Timoteos ile Titus bunlarla mücadele etmişlerdir. İşte Pavlus'un Timoteos'a ve Titus'a yazdığı mektupların amacının, halkın yanlış öğreti ve öğretmenlere karşı uyarılmaları ve böylece Kutsal Kitap'ın öğretisini öğretmekle sağlıklı bir önder takımı kurmak olduğu ifade edilmektedir.³⁶

Ahd-i Cedîd'teki Timoteos'a İki Mektup ile Titus'a Mektup XVII. asırdan itibaren "*Pastoral Mektuplar*" diye adlandırılmıştır. Zira cemaate değil, cemaatin ruhanî reislerine (pastör) gönderilmiştir ve onların görev ve sorumlulukları anlatılmaktadır. Timoteos'a 1. Mektup'ta Pavlus, şariat muallimlerinin iddialarının aksine şariatın gerçek rolünü ve hedefini bildirir. İbadet sırasında uyulacak kurallar, piskopos ve şemmâsların görevleri, gerçeği bildirenlerle sahte muallimler hakkında bilgi verilir. 2. Mektup'ta, Timoteos'un İncil'i yaymadaki mücadelesi, çektiği sıkıntılar, iyi bir din adamı olmanın şartları anlatılır. Titus'a Mektupta ise, kiliselerin teşkilâtlanmasında Titus'a düşen görevler, inananların takip edeceği hayat kurallarıyla ilgili vazifeleri belirtilir. Milâttan sonra II. yüzyıla ait yazmalar ile IV. yüzyıla ait nüshalarda bu mektuplar kutsal kitaplar külliyyatı içinde yer almaktadırlar. Ancak dil, üslûp ve özellikle de kilise teşkilâtıyla ilgili bilgiler sebebiyle Pastoral Mektuplar'ın Pavlus'a ait olmadığı ileri sürülmüştür. Pastoral Mektuplar'ın Pavlus'a ait olduğunu ileri

³²Üçal - Malcolm, *Önderlik*, s.17-18.

³³Nuroğlu, *Kilisenin Hizmetkarları*, s.27.

³⁴ Üçal - Malcolm, *Önderlik*, s.18.

³⁵ Üçal - Malcolm, *Önderlik*, s.28.

³⁶ Üçal - Malcolm, *Önderlik*, s.13-17.

sürenlere göre bu mektuplar 63-67 yılları arasında, Pavlus'a aidiyetini kabul etmeyenlere göre ise I. asrın sonu veya II. asrın başında yazılmıştır.³⁷

1.3. Protestan Mezhebinde Din Adamları Sınıfının Oluşması

Katolik kilisesi hiyerarşisinde piramidin tepe bölümünde Petrus'un halefi ve Roma piskoposu olan papa bulunmaktadır. Katolikler'e göre Hz. İsa'nın evrensel kilise üzerinde havâri Petrus'a bıraktığı yetkiyi sürdüren papa, bu sebeple öteki havârilerin halefleri sayılan diğer piskoposlardan daha yetkilidir. I. Vatikan Konsili kararlarına göre papa hem evrensel kilisede en yüksek yargı yetkisini elinde tutmakta, hem de inanç ve ahlâk konularındaki kararlarında yanılmazlık ayrıcalığı taşımaktadır. Katolik kilisesi hiyerarşisinde papadan sonra piskoposlar kurulu gelmektedir. Petrus ve diğer havâriiler gibi Petrus'un vekili papa ile havâriilerin vekilleri olan piskoposlar da kendi aralarında bir birlik ve kurul oluştururlar. Bunun dışında dünyanın çeşitli bölgelerinden seçilen piskoposların belirli vakitlerde bir araya gelmeleriyle oluşan piskoposlar sinodu, ayrıca papayı seçen kardinaller, papalığın merkez teşkilâtı dış temsilciler, çeşitli komisyonlar, mahkemeler bulunmakta ve Vatikan Ruhanî Devleti'nin işlerini bu teşkilâtlar yürütmektedir.³⁸

Katolik din adamları hizmet ettikleri kiliselerde hem biçim hem de makam olarak kutsal bir varlık olarak kabul edilmektedir.³⁹ Bu, din adamları sınıfı kendi içinde güçlü bir düzene sahiptir. Roma Katolikliği bu katı hiyerarşiyi ve otoriter sistemi kabul ederken Protestanlık ise bunun aksine demokratik bir anlayışı benimsemiştir. Protestanlık'ta Roma Katolikliği'nde bulunan hiyerarşi yoktur, pastörlerin spesifik görevleri ve fonksiyonları vardır. Ancak pastörler sade mü'minlerden farklı bir kuvvette sahip değildir. Protestan cemaati tamamen bir meclis ve synod sistemiyle yönetilir.⁴⁰

XVI. Yüzyılda yaşanan Reform hareketleri sonrasında Protestan Kiliseleri ortaya çıkmıştır.⁴¹ İlk Protestan din adamları kuşağı, ortaçağ rahipliğinden ve gerçekten de hiyerarşinin tüm seviyelerinden gelmişti. İngiltere ve İskandinavya'daki tarihi kayıtlara olduğu gibi Kutsal Roma İmparatorluğundaki bölgelerden gelen ziyaret raporları da bunu

³⁷ Hikmet Tanyu , "Ahd-i Cedid", *DİA.*, TDV Yayınları, c.1., s.504-505.

³⁸ Ömer Faruk Harman, "Katoliklik", *DİA.*, TDV Yayınları, c.25., Ankara, 2002, s.55-58.

³⁹R.Emmet McLaughlin, "Clergy" *The Encyclopedia Of Protestantism*, Hans J.Hillerbrand (edit), Routledge, New York and London, 2004, s.767-768.

⁴⁰Erbaş, "Protestan Reformu ve Martin Luther", s.237.

⁴¹ Eroğlu, "Hristiyanların Bölünme Sürecine Genel Bir Bakış", s.319.

kolayca göstermektedir. Bununla birlikte bu ilk nesil Protestan din adamlarının sosyal veya bölgesel kökenleri hakkında çok az şey bilinmektedir. Soylu kökenden gelen din adamlarının sayısı köylülerden olanların sayısına göre nispeten daha azdır. Daha sonra büyük çoğunluğu kasabalarda ve şehirlerde eğitilmiş orta sınıf insanlar arasından ortaya çıktı ve on altıncı yüzyıl boyunca, en azından Alman topraklarında, bu tür bir sosyal hareketlilik yaşandı.⁴²

İngiltere’de, Katolik Kilisesi’nin, Protestanlığın ilk öncüsü olarak kabul ettiği Jhon Wyclif, doktrinlerle ilgili konularda Kutsal Kitap’ın başvurulması gereken tek kaynak olduğunu savunmuştur. Wyclif Papa’nın otoritesinin ve ruhani yaşam tarzının Kitab-ı Mukaddes’te yer almadığını söyleyerek buna karşı çıkmıştır. O kilisenin sivil yönetimlerce yönetilebileceğini ileri sürmüş, dolayısıyla Papa’nın otoritesini ve kilise hiyerarşisini kabul etmemiştir.⁴³

Reformun öncülerinden bir diğer isim olan Jean Huss da Wyclif’in görüşlerinden etkilenmiş ve bu reformist düşünceleri Prag bölgesine taşımıştır. Huss, ruhban sınıfının ve papalığın sert tepkilerine rağmen kilise hiyerarşisini ve Papa’nın otoritesini reddetmiştir. Bu konuda o da Wyclif gibi kutsal metinlerin esas kaynak olduğunu savunmuştur.⁴⁴

Jhon Wyclif ve Jean Huss’un görüşlerinden etkilenen halk, dini konularda söz sahibi olabileceğini görmüştür.

XVI. Yüzyılın ilk yarısında ortaya çıkan reformun en önemli ismi olan Martin Luther’e göre ise kurtuluşa ulaşma ve iman etme konusunda Katolik düşünce ve Papa insanı engellemekteydi. Kilisenin ve Tanrı ile insan arasında aracılık yaptıklarını iddia eden kişilere karşı çıkmıştır. Ona göre bu şekil kurumsal kiliselere ihtiyaç yoktur. Bunun yerine iman edenlerden oluşan, kurumsal olmayan gerçek kiliseler olmalıdır. Böyle bir kilise Katolik kilisesi gibi ruhani ve dünyevi güce sahip olamayacaktır. Çünkü bu kilisede merkeziyetçi bir güç yoktur. Sadece İsa’nın egemenliği altında bulunan böyle bir kilise tamamıyla İsa’nın manevi gücü altında olacaktır.⁴⁵

Martin Luther, doksan beş maddelik tezinin ilan edilmesiyle din adamlarını yeniden tanımlayan bir sürece girdi. Kendi işlevlerini düşünerek kiliseyi yeniden şekillendirmeye

⁴² C. Scott Dixon, Luise Schorn Schütte, , “Introduction: The Protestant Clergy of Early Modern Europe”, *The Protestant Clergy of Early Modern Europe*, C. Scott Dixon, Luise Schorn Schütte (eds.), Palgrave Macmillan , New York, 2003, s.6.

⁴³ Aras, *Protestanlık Tarihinde Calvinizm*, s.37.

⁴⁴ Aras, *Protestanlık Tarihinde Calvinizm*, s.39-40.

⁴⁵ Aras, *Protestanlık Tarihinde Calvinizm*, s.53.

alışan Katolik din adamları reformu başlattı. Reformcular Katolik din adamlarının suiistimallerini eleştirmek için antikacı bir popülasyona katıldılar. Katolik din adamlarının dayandığı teolojiyi reddetmeye devam ettiler. Reformcular, din adamlarının hem hiyerarşı hem de mesai bakımından kendilerine sağlanan yüksek standartlara uymamalarını kınadılar. Martin Luther’in Katolik din adamlığı anlayışını eleştirmesi Protestanlık için normatif hale geldi.⁴⁶

Luther ayrıca Katolik rahipliği için en önemli konu olan Evharistiya’ya da meydan okudu. Luther, Mesih’in ekmeğin ve şarabın mevcudiyetinde tasarruf sağladığını kanıtlayan Opus Opeum’u reddetti. Luther’in Evharistiya’daki bir fedakarlığı reddetmesi din adamları üzerinde büyük bir etki yarattı. Fedakarlığın reddedilmesi ayrıca rahiplerin çoğunu ortadan kaldırarak, din adamlarının sayısını dramatik bir şekilde azalttı. Cenevre’de yüzlerce Katolik rahibin yerine sadece dokuz Protestan bakan kaldı. İncil’de yer almayan küçük emirlerin ortadan kalkması, rahip sayısını daha da azalttı. Rahip isimlendirmesi Katolik ve Protestan din adamları arasındaki farkı açıkça ortaya koydu. Katolik din adamları “rahip” olarak kalırken, Protestan din adamlarının çoğu “başkan”, “papaz” ve “vaiz” haline geldiler. Luther’in teolojisi din adamının yalnızca karakterinde değil, işlevlerinde ve dindarlığında da temel bir değişimi temsil ediyordu. Luther’in, kutsal sayısını ikiye indirmesi, kutsallara olan inancına olan vurgusu ve yalnızca inançla adalet öğretisi bu değişime sebep olmuştu. Protestan din adamlarının asıl amacı lütuf iletmek değil, inancı uyandırmaktı. Halkın ibadeti Rabbin Sofrası yerine vaaz üzerine odaklanacaktı. Protestan vaizleri öncelikle Tanrı’nın sözünü ilan etmişti; Katolik rahipleri ise, öncelikle Tanrı’nın ltfu ve İsa’nın gerçek varlığına aracılık etti. Din adamlarındaki temel değişikliklerin sosyal ve politik sonuçları da oldu. Din adamları, seküler toplumun bir parçası olarak diğer mesleklere de yöneldiler. Çoğu eyalette hkmet kiliseyi bastırdı ve din adamlarını devlet memuru yaptı. Prens veya kent hakimi onları atadı, denetledi ve disipline etti.⁴⁷

İsviçre’nin Zürih bölgesinde etkisini göstermiş olan Huldrych Zwingli’ye göre kilise devlet otoritesinden bağımsız olmalıdır. Aynı inançta olan kişilerden oluşan dini bir cemaat de demokratik olmalıdır. Bunun için Papa gibi bir otorite yerine cemaat içinden bir meclis kilisenin yönetimiyle ilgilenmelidir. Kilise zerk bir yapıya bürünüp tek yetkilisi halk olmalıdır. Böylece kilisede adalet gerçekleşir. Zwingli, kilisede yöneticileri halkın seçmesi ve

⁴⁶ R.Emmet Mclaughlin, “Clergy” *The Encyclopedia Of Protestantism*, s.767.

⁴⁷ R.Emmet Mclaughlin, “Clergy” *The Encyclopedia Of Protestantism*, s.767-768.

seçtiği yöneticilere itaat etmesi gerektiğini, adaleti sağlayamaması durumunda da yine halk tarafından yerinden edilmesini savunmuştur.⁴⁸

Reformun sistemleştiricisi olarak görülen Jean Calvin, Cenevre’de bir kilise-kent kurmak istemiştir. Böylece halkın kilisenin disiplin işlerinden sorumlu bir kurul kurarak halkın dini konularla ilgili sorunlarını çözmeyi hedefliyordu. On iki ihtiyar, din adamları ve kurul üyelerinden oluşan bu kurulu Calvin, Cenevre kilisesini yönettiği süre boyunca ciddi bir şekilde çalıştırmıştır. Kilisede görev yapanlar; pastörler, doktorlar, ihtiyarlar ve diyakonlar olmak üzere dört sınıftan oluşuyordu. Pastörler, Kutsal Kitap’ı iyi bilen, cemaati canlı tutmaya çalışan kişilerdi. Görevleri ise inananların inancını anlayıp yaşamalarına yardımcı olmaktı.⁴⁹

Luther Reformu sonucunda, Almanya ve İskandinav ülkelerinde Lutheran Kiliseler kurulurken daha sonra Zwingli ve Calvin’in ileri sürdükleri görüşleri sonucunda da Reforme Edilmiş Kiliseler ortaya çıkmıştır. Reforme Edilmiş Kiliselerle benzerlik gösteren Kongregasyonalist Kiliseler, XVII. Yüzyılda Protestan kiliselerindeki merkezileştirmeye ve hiyerarşiye karşı çıkarak mahalli kilisenin bağımsızlığını savunmuştur.⁵⁰

Tanrının akşam yemeği konusundaki fikir ayrılığı Protestan Kilisesini haşın bir şekilde Lutheran ve Calvinist (Reformist) olmak üzere ikiye ayırmıştır. Bu iki geleneğin ruhbanlık konusunda da farklı görüşleri vardır. Luther’in aksine reform geleneği son akşam yemeğinde Hz. İsa’nın gerçekten ekmek ve şarapta var olduğunu kabul etmemektedir.

Kendi din adamlarının kutsiyetini hafife almaları, disiplindeki rolleri ile kilise ile olan ilişkileri ve seküler otorite ile olan ilişkileri de farklı idi. John Calvin papazdan başka üç unvan daha öneriyordu. Diyakoz, rahip ve öğretmen. Diyakozlar hayır işlerini idare ediyorlardı. Öğretmenler hem ruhbanları hem de halkı eğitiyorlardı. Rahipler (presbiterler) Katolik kilisesinin aksine ruhani olmayan yaşlılardır. Bunlar papazlarla birlikte kiliseyi idare ve temsil ederlerdi. Papaz ve rahiplerden oluşan kilise meclisi, cemaati iman, ahlak ve sosyal refahta idare ederlerdi.

Kolektif liderlik ve yeni işe başlayan din adamlarının kendi yeterlilikleri sık sık seküler hükümette tansiyona sebep olmakta idi. Bu durum reformun olduğu İskoçya Cenevre ve

⁴⁸Aras, *Protestanlık Tarihinde Kalvinizm*, s.57.

⁴⁹Aras, *Protestanlık Tarihinde Kalvinizm* s.75-76.

⁵⁰ M. Numan Malkoç, *İstanbul’daki Protestan Kiliseler*, Kaya Yayınevi, İstanbul, 1999, s.8-9.

Hollanda kiliselerinde de söz konusu idi. Protestan İngiltere ve Katolik Fransa’da, hükümete karşı Calvinist direniş dikte edilirdi hatta savaşlarla sonuçlanırdı.⁵¹

Protestanlığın İngiltere’ye mahsus bir şekli olan Anglikan Kilisesi Reform hareketinden sonra, XVI. yüzyılda İngiltere’de ortaya çıkmış ve papanın otoritesini reddetmiştir. Anglikan Kilisesi’nin başı kral ve kraliçedir. Bu kilise devletin kilisesidir ve devlet tarafından korunup desteklenir.⁵²

Anglikan Kilisesi’nin teşkilatlanması Katolik Kilisesi’ne benzer olmasına rağmen birçok farklılık da bulunmaktadır. Örneğin Parish-Dioces-Province şeklindeki üç temel sorumluluk alanı her iki kilisede de aynıdır. Fakat Anglikan Kilisesi’nin milli karakterli olması bazı farklılıkları da beraberinde getirmektedir. İngiltere Parlamentosu ile Kilise’nin yakın ilişkisi, yasamada iç içe olması ve nihai karar verme merciinin Kraliçe (ya da Kral) olması en önemli farklılıktır. Ayrıca Anglikan yönetim biçiminde Roma Katolik Kilisesi’nin Papa ve Kardinaller Meclisi gibi unsurları yoktur. Bu yönleriyle Anglikan Kilisesi teşkilatlanmasının Ortodoks Kilisesi yapısına daha çok benzemektedir. “Her piskopos eşittir” ilkesine dayanan bu yapıda her piskoposluğun özerkliği korunmaktadır.

Anglikan Kiliseler Topluluğu, birbirine ve Canterbury başpiskoposluğuna karşılıklı sadakat biçiminde nitelenebilecek soyut bağlarla bağlanmış, ulusal bağımsız ve özerk kiliselerden oluşur.

Anglikan kilisesinde pastör kavramı kullanılmamaktadır. Ancak Anglikan kilisesinin yönetiminde, piskopos (bishops), papaz (priests), diyakoz (deacons) olmak üzere üç ruhban kademesi vardır. Piskoposlar kilisede üst düzey görevli olarak bilinir. Bunun haricinde Başpiskoposluk mertebesi de bulunmaktadır. Papazlar kilisede görevli din adamlarıdır. Diyakozlar hiyerarşide, piskopos ve normal rahiplerden sonraki grupta yer alan rahiplerdir. Günümüzde ise günlük ibadetlerde rahiplere yardım etmekle görevlidirler. Bunların yanında “Chaplin” mahalli olmayan görevler yapan kilise görevlileri de vardır. Bu kişiler piskoposlar tarafından atanır ve okul, hapishane, askeri birlikler ve elçiliklerde din görevlisi olarak çalışırlar.⁵³

Anglikan Kilisesi’nin idari yapısının en üst kademesinde tüm temel konularda söz sahibi yetkili organ Genel Sinod bulunur. Kilisede görevli piskoposlardan, din adamları ve kilise üyesi temsilcilerden oluşan söz konusu kurul, Anglikan kiliseleri arasında iletişimi sağlama ve

⁵¹ R.Emmet Mclaughlin, “Clergy” *The Encyclopedia Of Protestantism*, s.768-769.

⁵² Erbaş, “Protestan Reformu ve Martin Luther”, s.215.

⁵³ Resul Çatalbaş, *Anglikan Kilisesinin Ortaya Çıkışı ve Özellikleri*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2006, s.91.

kilisenin yönetimi görevlerini üstlenmektedir. Genel Sinod'un altında yetkili bazı organlar bulunur. Bunlar Anglikan Kilisesi'nde görevli kişileri atayan, hukuki işlemleri takip eden Resmi (Hukuki) İşler Komitesi, Anglikan kiliselerinin iletişimini, eğitim faaliyetlerini, kilisenin diğer Hristiyan gruplar ve din mensupları ile diyalogunu düzenleyen Misyon Konsili Heyeti ve kilisenin mali işlemlerini yürüten Merkezi Finans Kurulu'dur. Finans kurulu kilisenin varlığını piyasada değerlendirmektedir. Kilise ve misyon merkezlerinde görevli tüm personellerin maaşlarını da yine bu kurul karşılamaktadır.⁵⁴

XVII. Yüzyılda Anglikan kilisesinden ayrılarak Anabaptist geleneği izleyen Thomas Helweys yönetimindeki bir grup Baptist kilisesini kurmuşlardır.⁵⁵

Sonuç olarak yukarıda bahsi geçen farklı Protestan kiliselerinin kurulmasıyla birlikte bu kiliselerde farklı farklı yönetim biçimlerinin de ortaya çıktığını görüyoruz. Lutheran Kiliseler ve Anglikan Kiliseler "Piskoposluk" sistemiyle yönetilirken, Reforme Edilmiş Kiliseler ve yine Reforme Edilmiş Kiliselerden biri olan ve XVI. Yüzyılda, İskoçya'da ortaya çıkan Presbiteryen Kilisesi ise "İhtiyar Meclisi" olarak bilinen ve atanmış önderlerden oluşan bir meclis tarafından yönetilmiştir. Bapist Kiliseler ise yerel kilisenin tümünün yönetime katıldığı "çoğulcu" bir yönetim şekliyle yönetilme sistemini benimsemiştir. Aynı şekilde diğer bağımsız kiliseler de bu "çoğulcu" yönetim sistemini benimsemiştir.⁵⁶

⁵⁴ Resul Çatalbaş, *Anglikan Kilisesi ve Günümüz İngiltere'sinde Yeri*, Doktora Tezi, (Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Ankara, 2011, s.127-128.

⁵⁵Eroğlu, "Hristiyanların Bölünme Sürecine Genel Bir Bakış", s.323-324.

⁵⁶ Malkoç, *İstanbul'daki Protestan Kiliseler*, s.9.

II.BÖLÜM

PASTÖRLÜK

2.1. Pastörlerin Kilise İçerisindeki Görevleri

Protestan kiliselerinde pastörlerin rolü büyüktür. Vaaz etme, öğretme, idare etme, liderlik gibi vasıfları bulunmaktadır. Bunun yanında cemaatin ihtiyaçlarına yardımcı olabilme ve sıkıntılı zamanlarında destek olabilme yeteneğinin olması da önemlidir. Pastörlerin Kutsal Kitap'ı devamlı olarak çalışan öğrenciler olmaları kilise yönetimi tarafından istenmektedir. Pastörler aynı zamanda din adamı olarak topluluğun kılavuzudur. Bunun için topluluğundaki insanlara manevi olarak destek olmak, iş ve normal yaşamlarındaki problemler hakkında öğüt vermek, kilise yaşamında çıkan sorunları çözmek gibi sorumlulukları vardır. Pastör, toplumun önderi konumunda olduğu için, doğum, ölüm, evlilik gibi durumlarda insanların yanında olur, insanlarla yakın ilişki içinde bulunarak onların sıkıntıları ile ilgilenir. Sadece kendi kilisesi ile değil diğer kiliselerin pastör ve görevlileri ile de ilişki içerisinde olmalıdır.⁵⁷

Pastörler, öncelikle Kelam'ın vaizleriydi, ama aynı zamanda yaşlıyı teselli eden ve hatalıyı disipline eden papazlardı. Disiplin vurgusu Reform itirafını ayırt etti. Luther, Kilise'nin iki işareti olduğunu belirtmişti: Kelamı doğru olarak vaaz etmek ve kutsal yazıları doğru olarak anlamak ve yöneltmek. Reformcu Protestanlık buna bir üçüncüsünü ekledi: Disiplin. Calvin için, Kilise'den dışlanma da dahil olmak üzere karşılıklı tavsiye ve ceza, Yeni Ahit'te tarif edildiği gibi Kilise için ve on altıncı yüzyılın Reform Kiliseleri için öngörüldüğü gibi temeldi.

Sıradan Hristiyanların bu görevi özel hayatlarının sınırları dâhilinde kullanmaları beklenirken, pratikte kilise disiplini, din adamlarının alanı olarak kaldı. Pastörler genel olarak doktriner hata ve bir Hristiyana uymayan davranışlara karşı vaaz verdiler, ama aynı zamanda zayıflara da tavsiyede bulundular ve kötülerini de azarladılar.

Reform Kiliselerine özgü yenilikçi bir ofis olan yaşlılar heyeti, disiplini yöneten dik karakterli ve tartışmasız tutucu kişiler idi. Din adamını alçaltma çabaları olmasaydı yaşlılar

⁵⁷ Küçük, *Ermeniler Arasında Protestanlığın Yayılışı ve Protestan Ermeniler*, s.120-121.

heyetinden mantıklı bir sonuç çıkardı. Bu heyet dört bürodan birine sahip olmalarına rağmen, Kelamı vaaz eden ve dini törenleri yöneten “gerçek” din adamlarından ayrı idiler.⁵⁸

Pastör her şeyden önce bir "Kelam görevlisi" yani bir Kutsal Kitap "hizmetçisi"dir ki, o kendi toplumu içinde ve Kutsal Ruh'un yardımıyla inanılması gereken şeyi hatırlatmakla değil, mümkün ve kabul edilebilir yorumları telkin etmekle görevlidir.⁵⁹

Pastörlerin görevlerini şu şekilde maddeleştirebiliriz:

2.1.1. Yerel Kilise Topluluğunun Yönetimi

Yerel kilise, topluluğun onayladığı bir İhtiyar Heyeti (pastör de bu heyetin bir üyesidir) tarafından yürütülür ki Pavlus da “*Geri kalan işleri düzene sokman ve sana buyurduğum gibi her kentte ihtiyarlar ataman için seni Girit'te bıraktım.*” pasajında Titus’a bu sorumluluğu yüklemiştir.⁶⁰

Pastör, toplumun “yönetici müdürü” gibi hizmet ederek kilisenin ekonomik programını plânlamada, programları hazırlamada ve yürütmeye komitelerle çalışmaktadır. O; yönetim bazında eğitim ve benzeri programları planlamak ve yürütmek için komiteler kurma, onları destekleme, toplum hizmetlerini düzenleme, kilise eğitiminde yeniliklere teşvik etme ve bu hususta plânlar yapma yetkisine sahiptir. Pastör ayrıca personel alma veya çıkarma, kilisenin yazışmalarını düzenleme, haftalık ve yıllık bültenleri ve gazeteleri hazırlama, kayıtları ve dosyaları tutma, kilise rehberini düzenleme, her türlü ibadet programlarını hazırlama, üyelerin kayıtlarını tutma yükümlülüğü altındadır.⁶¹

Pastör, kilisesinin diğer kilise ve kuruluşlarla olan ilişkilerini belirler. Kilisede disiplini, düzeni ve insan ilişkilerinin korunmasını; kilise içindeki tüm grupların, toplantıların ve hizmetlerin aksamadan ilerlemesini sağlar. Yönetim kurulu toplantılarında aldığı kararları kayıt eder ve hizmet grubundaki diğer üyelere yazılı olarak bildirir.⁶²

⁵⁸ R. EmmetMcLaughlin, “TheMaking of theProtestantPastor: TheTheologicalFoundations of a ClericalEstate”, *TheProtestantClergy of Early Modern Europe*, C. ScottDixonandLuiseSchorn-Schütte (edits.), PalgraveMacmillan, New York, 2003, s.74.

⁵⁹ Erbaş, “Protestan Reformu ve Martin Luther”, s.225.

⁶⁰ *İstanbul Protestan Kilisesi Vakfı İnanç ve İbadet Kılavuzu*, İstanbul, 2003, s.16.

⁶¹ Küçük, *Ermeniler Arasında Protestanlığın Yayılışı ve Protestan Ermeniler*, s.120.

⁶² Daniel Wickwire, *Batı Kent Protestan Kilisesi İç Tüzük*, Ankara, 2002, s.40.

Her kilise topluluğu yönetiminde özerktir. Başka bir ülkedeki bir merkezden yönetilmez. Yerel topluluğun İhtiyar Heyeti, inanç ve ibadet ile ilgili uygulamalarda çıkabilecek sorunların çözümünde yetkili mercidir. Kilise topluluğu yönetimi, inananların dini ihtiyaçlarını karşılamaya hizmet eder ve yalnız dinsel niteliktedir. Bu doğrultuda İhtiyar Heyeti (kilise önderleri), kilise topluluğunun düzenli ibadet etmesini sağlar ve ruhsal olarak gelişmesini teşvik eder.⁶³ Zaten Pavlus da Efes’li ihtiyarlara veda ederken şu pasajda: *“Kendinize ve Kutsal Ruh’un sizi gözetmen olarak görevlendirdiği bütün sürüye göz kulak olun. Rab’bin kendi kanı pahasına sahip olduğu kiliseyi gütmek üzere atandınız.”* bu görevi dile getirmiştir.⁶⁴

Protestan topluluğu bir meclis ve synod sistemiyle yönetilmektedir. Bu meclise eşit sayıda pastör veya laik katılır. Mahalli kilise çevresinden milli makama giden bütün temsilcileri bu meclisler seçer.⁶⁵ İstanbul’daki Protestan Kiliselere baktığımızda hepsinin pastörlerin veya cemaatin oluşturduğu bir heyet tarafından yönetildiğini görmekteyiz.⁶⁶ Pastörler bu görevleri sırasında herhangi bir merkezden emir almazlar ve tamamen İncil’in emir ve ilkelerine göre kiliselerini yönetmektedirler.⁶⁷

2.1.2. Vaaz Etme

Pastörün kilise içindeki önemli görevlerinden biri vaaz etmedir. İbadet hizmetlerini plânlama ve yürütme, İncil’in buyruklarını ve peygamberin mesajlarını iletme bu göreve dahildir, Bu nedenle Pastörler aynı zamanda birer vazedicidirler.⁶⁸ Protestan kiliselerinde özellikle Pazar günü olan ana ibadetten sonra pastörler günün konusu ile ilgili vaazlar verirler.⁶⁹ Pavlus’un Timoteos’a şu teşviki bu görevi tanımlar niteliktedir: *“Bunları kardeşlere öğütlersen, imanın ve izlediğin iyi öğretinin sözleriyle beslenmiş olarak Mesih İsa’nın iyi bir görevlisi olursun. Kutsallıktan yoksun kocakarı masallarını reddet. Kendini Tanrı yolunda eğit. Bedeni eğitmenin biraz yararı var; ama şimdiki ve gelecek yaşamın vaadini içeren Tanrı yolunda yürümek her yönden yararlıdır. Bu güvenilir ve her bakımdan kabule layık bir*

⁶³İstanbul Protestan Kilisesi Vakfı İnanç ve İbadet Kılavuzu, Yeni Yaşam Yayınları, İstanbul, 2003, s.17.

⁶⁴Elçilerin İşleri 20:28.

⁶⁵Erbaş, “Protestan Reformu ve Martin Luther”, s.237.

⁶⁶Malkoç, İstanbul’daki Protestan Kiliseler, s.157.

⁶⁷Wickwire, Batıkent Protestan Kilisesi İç Tüzük, s.30.

⁶⁸Küçük, Ermeniler Arasında Protestanlığın Yayılışı ve Protestan Ermeniler, s.119.

⁶⁹Malkoç, İstanbul’daki Protestan Kiliseler, s.61.

sözdür. Bunun için emek veriyor, mücadele ediyoruz. Çünkü umudumuzu bütün insanların, özellikle iman edenlerin Kurtarıcısı olan diri Tanrı'ya bağladık. Bunları buyur ve öğret. Gençsin diye kimse seni küçümsemesin. Konuşmada, davranışta, sevgide, imanda, paklıkta imanlılara örnek ol. Ben yanına gelinceye dek kendini topluluğa Kutsal Yazılar'ı okumaya, öğüt vermeye, öğretmeye ada. Peygamberlik sözüyle, ihtiyarlar kurulunun ellerini senin üzerine koymasıyla sana verilen ve hâlâ sende olan ruhsal armağanı ihmal etme. Bu konuların üzerinde dur, kendini bunlara ver ki, ilerlediğini herkes görsün. Kendine ve öğretene dikkat et, bu yolda yürümeye devam et. Çünkü bunu yapmakla hem kendini hem seni dinleyenleri kurtaracaksın.”⁷⁰

Vaazlarda inanç, ibadet, ahlak gibi konular dile getirilir. İbadet hizmetinin en önemli parçası olan vaaz, insanların davranışında bir değişim yaratır. Bu yüzden vaaz eden kişiden Tanrının kelimelerini açıklaması, onları günlük hayatla bağdaştırması, dinleyenlerin kalplerinde ve beyinlerinde vaaz edilenleri canlandırması beklenir. Dinleyiciler de bunları gündelik yaşamlarına uygulama imkânına kavuşurlar. Bunu yapabilmesi için din adamının İsa'nın mesajlarını bilmesi, Hristiyanlıkla iç içe olması ve konuşmalarında ortak bir sesle ve bütünleştirici bir tarzda konuşması gerekir. Çünkü kiliseye gelen kişiler farklı zihniyetlerde olabilmektedir. Bu nedenle pastör, eğitimsel bir hazırlığa ve iyi bir haberleşme yeteneğine sahip olmalıdır. Vaazlar, eğitim aracı olması sebebiyle, din adamları tarafından ustalıkla ve düzenli bir şekilde kullanılmalıdır.⁷¹

2.1.3. Öğretme ve Yeni Pastörler Yetiştirme

Kilise üyelerinin eğitimi konusu da pastörlerin sorumlu oldukları önemli konulardandır. Pastör gerek kilise içinde gerekse kilise dışındaki eğitim programlarında öğrencilere gerekli bilgileri sunan, dini eğitimleri konusunda yardımcı olan kişidir. Aynı zamanda kilise içinde verilecek her türlü eğitimin belirlenmesi, zamanı, eğitime kimlerin dahil olacağı, eğitimlerin verileceği yerleri ve eğitimin kimler tarafından verileceği gibi planlamaları yapmak da pastörün görevidir.⁷² Yeni antlaşma döneminde kilise pastörleri öğrenciler yetiştirmişlerdi.

⁷⁰ 1.Timoteos 4:6-16.

⁷¹ Küçük, *Ermeniler Arasında Protestanlığın Yayılışı ve Protestan Ermeniler*, s.119.

⁷² Wickwire, *Batıkent Protestan Kilisesi İç Tüzük*, s.39-40.

Pavlus da başta Timoteos ve Titus olmak üzere birçok genç hizmetkar yetiştirmiştir.⁷³ İncil’de “*Kendisi kimini elçi, kimini peygamber, kimini müjdeci, kimini önder ve öğretmen atadı. Öyle ki, kutsallar hizmet görevini yapmak ve Mesih'in bedenini geliştirmek üzere donatılsın.*”⁷⁴ pasajlarında pastörlerin öğretme görevinden bahsedilirken, “*Ancak gözetmen ayıplanacak bir yanı olmayan, tek karılı, ölçülü, sağduyulu, saygın, konuksever, öğretmeye yetenekli biri olmalı.*” ve “*Topluluğu iyi yöneten ihtiyarlar, özellikle Tanrı sözünü duyurup öğretmeye emek verenler iki kat saygıya layık görülsün.*”⁷⁵ gibi pasajlarında da yine pastörlerin bu görevine atıf yapılmıştır. Konuyla ilgili bir diğer pasaj da şöyledir: “*Her insanı Mesih'te yetkinleşmiş olarak Tanrı'ya sunmak için herkesi uyararak ve herkesi tam bir bilgelikle eğiterek Mesih'i tanıtıyoruz.*”⁷⁶ Görüldüğü üzere Pastörlerin, imanlıların ruhça gelişebilmeleri için İncil çalışmaları yapmak ve hizmet verenleri donatmaya yönelik eğitim programları hazırlamak suretiyle birer öğretmen gibi öğretme sorumlulukları vardır.⁷⁷

“*Birçok tanık önünde benden işittiğin sözleri, başkalarına da öğretmeye yeterli olacak güvenilir kişilere emanet et.*”⁷⁸pasajı doğrultusunda pastörlerin kilise içerisinde yeni pastörler yetiştirmeleri beklenir. Dolayısıyla genç önderlerin yetiştirilmesi de pastörün görevidir.⁷⁹

2.1.4. Kilise’nin Dini Törenlerine ve Ayinlerine Başkanlık Etme

Pastör, cemaatle iç içe olup kilisenin dini törenlerine ve ayinlerine başkanlık eder. Yani ibadetleri yönetir. Hristiyanların İsa’nın dirildiği, haftanın ilk günü olarak kabul ettikleri gün olan Pazar günü toplu ibadetin yapıldığı gündür. Bu günde yapılan haftalık ritüel pastörün yönetiminde gerçekleşmektedir.⁸⁰

Okunan ilahileri, Kutsal Kitap okumalarını ve yapılan duaları yöneten pastör aynı zamanda günün konusu ile ilgili vaazı da verir. “*Haftanın ilk günü ekmek bölmek için bir araya toplandığımızda Pavlus imanlılara bir konuşma yaptı.*”⁸¹ pasajında anlatılan, Pavlus’un

⁷³ Ajith Fernando, *İsa’yı Örnek Alan Önderlik*, Çeviri: Bahadır Çeliktemur, İstanbul, 2010, s.224.

⁷⁴ Efesliler 4:11-12.

⁷⁵ 1.Timoteos 3:2, 5:17.

⁷⁶ Koloseliler 1:28.

⁷⁷ *İstanbul Protestan Kilisesi Vakfı İnanç ve İbadet Kılavuzu*, s.20.

⁷⁸ 2.Timoteos 2:2

⁷⁹ Wickwire, *Batıkent Protestan Kilisesi İç Tüzük*, s.37.

⁸⁰ *İstanbul Protestan Kilisesi Vakfı İnanç ve İbadet Kılavuzu*, s.19.

⁸¹ Elçilerin İşleri 20:7.

yaptığı görevi şu anda pastörler yerine getirmektedir. Bununla birlikte kilise içerisinde yapılan, Protestanların kabul ettikleri iki sakrament olan vaftiz ve evharistiya (ekmek-şarap ayini) ritüelleri de pastörün ya da pastörün de dahil olduğu ihtiyar heyetinin yönetiminde yerine getirilmektedir.⁸² Vaftiz olmak isteyen kişi önceden kilise yönetimine başvurur, onay aldıktan sonra gerekli yetkinliğe kavuşması için ön eğitimler verilir ve daha sonra pastör tarafından vaftiz edilir.⁸³

2.1.5. Tebliğ (Müjdecilik)

Protestanların müjdeyi açıklamak ya da müjdecilik olarak ifade ettiği tebliğ görevi de pastörlerin görevlerinden birisidir. Müjdeden kasıt Tanrı'nın vahyidir. *"Bu nedenle gidin, bütün ulusları öğrencilerim olarak yetiştirin; onları Baba, Oğul ve Kutsal Ruh'un adıyla vaftiz edin; size buyurduğum her şeye uymayı onlara öğretin. İşte ben, dünyanın sonuna dek her an sizinle birlikteyim."*⁸⁴ ve *"...Egemen RAB söyler de kim peygamberlik etmez?"*⁸⁵ pasajlarında dile getirildiği üzere Hristiyanlar Tanrı'nın vahyini yaymayı kendilerine önemli bir yükümlülük olarak kabul etmektedirler.⁸⁶ Bu bağlamda pastörler İncil'in müjdesini açıklamaya ve yaymaya yönelik birçok çalışma ve etkinlik yapmakta ve bunun için gerekli materyalleri hazırlamaktadırlar.⁸⁷ Aslında misyonerlik faaliyetleri olarak bildiğimiz çalışmalar bu görevin sonucu olarak ortaya çıkan çalışmalardır.

2.1.6. Sosyal ve Kültürel Hizmetlerde Bulunma

Pastör, Protestan topluluğun önderi olarak kabul edilmektedir. Bu bağlamda evlilik, ölüm, doğum gibi durumlarda cemaat üyelerinin yanında bulunur; evlilik törenlerini yönetir, ölen kişiler için düzenlenen törenlere katılır ve bu törenlerde dua eder. Bir çocuk dünyaya geldiği zaman Allah'a şükretmek amacıyla düzenlenen törenlere katılır.⁸⁸ Aynı zamanda cemaati içinden yardıma ihtiyacı olanların ihtiyaçlarını gidermek, sorunlarını çözmek, eğitim

⁸² Malkoç, *İstanbul'daki Protestan Kiliseler*, s.61-62.

⁸³ Malkoç, *İstanbul'daki Protestan Kiliseler*, s.111.

⁸⁴ Matta 28:19-20.

⁸⁵ Amos 3:8.

⁸⁶ Fernando, *İsa'yı Örnek Alan Önderlik*, s.165-169.

⁸⁷ *İstanbul Protestan Kilisesi Vakfı İnanç ve İbadet Kılavuzu*, s.20.

⁸⁸ Malkoç, *İstanbul'daki Protestan Kiliseler*, s.77-86.

hizmetlerini geliştirmek, insanlar arasındaki sınıf farkını ortadan kaldırmak, suçlara engel olmak gibi yükümlölükleri de vardır.⁸⁹

İncil, “Konuksever olmaktan geri kalmayın. Çünkü bu sayede bazıları bilmeden melekleri konuk ettiler. Hapiste olanları, onlarla birlikte hapsedilmiş gibi anımsayın. Sizin de bir bedeniniz olduğunu düşünerek baskı görenleri hatırlayın.” ve “İyilik yapmayı, sizde olanı başkalarıyla paylaşmayı unutmayın. Çünkü Tanrı bu tür kurbanlardan hoşnut olur.”⁹⁰ gibi pasajlarda insanların maddi, manevi ve sosyal ihtiyaçlarını giderme noktasında sorumluluklar yüklemiştir. Topluluğun lideri olarak bu konularda insanlara yardımcı olmak pastörlerin yükümlölüğüdür.

İnsanların acılarını dindirmek, kimsesizleri barındırmak, ruhsal ve bedensel ihtiyaçlarını karşılamayı da ibadetin bir yönü olarak kabul eden pastörler, “Bunun için fırsatımız varken herkese, özellikle iman ailesinin üyelerine iyilik yapalım.”⁹¹ gibi pasajların da gereğı olarak pratik hizmetlerin yanı sıra topluluğun bu ihtiyaçlarıyla da ilgilenmektedirler. Yine kiliseye gelenlerden birinin bir hastalığı veya herhangi bir ihtiyacı varsa bunun giderilmesi için pastörler dua eder.⁹² Ayrıca hastaları iyileştirme ve cinleri kovma gibi görevleri de üstlenmektedirler.⁹³

Temelleri Hz.İsa’ya dayandırılan ancak Hıristiyan din adamları arasında pek popüler bir hizmet olmayan ev ziyaretlerini de pastörlerin görevleri arasında saymak mümkündür.⁹⁴ Toplumun manevi ve fiziki varlığını tesis etmek üzere üyelerin evlerini ve iş yerlerini ziyaret ederek onlara iş ve aile hayatlarında kişisel ve manevi problemler ile ilgili öğütler vermek ve tavsiyelerde bulunmak, kilise yaşamındaki bölünmelerle, kıskançlık ve anlaşmazlıklarla ilgilenmek ve bunun gibi sorunları çözmek de pastörün sorumluluk alanına dahildir.⁹⁵

2.1.7. Günah İtirafında Bulunanlara Dua Etme

Yukarıda ifade ettiğimiz üzere Luther, tövbe sakramentine karşı çıkmıştı. Protestan inancında kişi Tanrı ile doğrudan ilişki kurabilir, bunun için bir aracıya gerek yoktur.

⁸⁹ Küçük, *Ermeniler Arasında Protestanlığın Yayılışı ve Protestan Ermeniler*, s.121.

⁹⁰ İbraniler 13:2-3, 15.

⁹¹ Galataylılar 6:10.

⁹² *Bursa Protestan Kilisesi Yönetim ve İbadet Kılavuzu*, Bursa, s.11.

⁹³ Wickwire, *Batıkent Protestan Kilisesi İç Tüzük*, s.45.

⁹⁴ Fernando, *İsa’yı Örnek Alan Önderlik*, s.313-334.

⁹⁵ Küçük, *Ermeniler Arasında Protestanlığın Yayılışı ve Protestan Ermeniler*, s.120.

dolayısıyla kilisenin günahları bağışlama yetkisi de yoktur. Protestanlıkta tövbe sakramenti olmamakla birlikte inananlardan biri bir günah işlediği zaman gelip kilise pastörüne yaptığı günahı itiraf eder. Pastör de günahının bağışlanması için dua eder. Bu bir tövbe değildir, pastörün günahı bağışlama gibi bir yetkisi yoktur, sadece itiraf edilen günahın bağışlanması için dua etme yetkisi vardır.⁹⁶

2.2. Kutsal Kitap’a Göre Pastörlerde Aranılan Nitelikler

Daha önce, kilisenin, gözetmen olacak kişilerde aradığı özelliklerin ve görevin tanımının, 1.Timoteos-3 ve Titus-1 bölümlerinde açıklandığını aktarmıştık. 1.Timoteos 3:1-13’te pastörlerin nitelikleri şöyle belirtilmiştir:

“İşte güvenilir söz: Bir kimse gözetmen olmayı gönülden istiyorsa, iyi bir görev arzu etmiş olur. Ancak gözetmen ayıplanacak bir yanı olmayan, tek karılı, ölçülü, sağduyulu, saygın, konuksever, öğretmeye yetenekli biri olmalı. Şarap düşkününü, zorba olmamalı; uysal, kavgadan ve para sevgisinden uzak olmalı. Evini iyi yönetmeli, çocuklarına söz dinletmeli, her yönden saygılı olmalarını sağlamalı. Kendi evini yönetmesini bilmeyen, Tanrı’nın topluluğunu nasıl kayırabilir? Gözetmen yeni iman etmiş biri olmamalı. Yoksa gurura kapılıp İblis’in uğradığı yargıya uğrayabilir. Topluluğun dışındakiler tarafından da iyi bir insan olarak tanınmalıdır. Öyle ki, ayıplanacak duruma ve İblis’in tuzağına düşmesin.

Aynı şekilde kilise görevlileri, özü sözü ayrı, şarap tutkunu, haksız kazanç peşinde koşan kişiler değil, ağırbaşlı kişiler olmalı. Temiz vicdanla imanın sırrına sarılmalıdırlar. Bunlar da önce denensin; eleştirilecek bir yönleri yoksa görev alsınlar. Aynı şekilde kadınlar ağırbaşlı olmalı; iftiracı değil, ama ölçülü ve her bakımdan güvenilir olmalı. Görevliler tek karılı, çocuklarını ve evlerini iyi yöneten kişiler olsun. Görevlerini iyi yapanlar, kendileri için iyi bir yer edinir, Mesih İsa’ya imanda büyük cesaret kazanırlar.”⁹⁷

Protestan Hristiyanlarca pastörlük görevi önemli bir görevdir. Pastörlük görevini üstlenmek isteyen kişilerin bu talebinin kilise tarafından onaylanması gerekmektedir. Çünkü Hristiyan inancında Tanrının kilise görevi için belirlediği nitelikler vardır. Bunun için herhangi bir kimse bu görevle ilgili Tanrı’dan bir çağrı olduğunu iddia ederse, bu çağrıyı

⁹⁶ İstanbul Emanuel Kilisesi Pastörü Cem Ercin ile 20.05.2019 tarihinde yapılan görüşme.

⁹⁷ 1.Timoteos 3:1-13.

kilise 1.Ti.3:1-13; 4:12; Tit.1:5-9'da belirtilen Kutsal Kitap ölçütlerine göre sınamaktadır. Kilise, herhangi bir kişiyi sadece kişinin arzusuna, eğitimine, sorumluluğuna, iddia ettiği çağrıya ya da dış görünüşüne bakarak göreve getirmemektedir. Tanrı'nın Kutsal Ruh aracılığıyla açıkladığına inanılan koşulların değiştirilmemesi ve bu koşullara uyulması konusunda gözetmenler uyarılmaktadır. 2'den 7'ye kadar olan cümlelerde gözetmenlere ait özellikler belirtilir. Bu ayetlerde dört temel özellik göze çarpar: Kişilik, deneyim, öğretme yeteneği ve evindekilerin tanıklığı. İşte bu özellikler Hristiyan inancında ruhsal önderlik yapacak birisinin Tanrı tarafından belirlenmiş standartlarıdır.⁹⁸

Bu pastörlerin nitelikleri temelde ahlaki ve ruhsaldır. Kiliseye göre önder olmak isteyen kişinin karakteri, kişiliğinden, vaaz etme armağanından, idari yeteneklerinden ya da akademik başarılarından daha önemlidir. Bu niteliklerin temelinde, tanrısal bilgelikte, doğru seçimlerde ve kişisel paklıkta sürdürdükleri davranışlar vardır. Pastörlük görevine aday olan kişiler önce denenmektedirler. Adayın İsa'ya ve onun doğruluk ilkelerine sadakatle bağlı olduğuna, dolayısıyla sadakat, doğruluk ve paklık konusunda örnek olabileceğine ilişkin değerlendirmeler yapılır. Başka bir ifadeyle kişinin karakterinin, Hz.İsa'nın "küçük işlerde güvenilir olanların" büyük işlerin başına geçirileceği hakkındaki öğretisini yansıtır yansıtmadığına bakılır. *"Efendisi ona, 'Aferin, iyi ve güvenilir köle!' dedi. 'Sen küçük işlerde güvenilir olduğumu gösterdin, ben de seni büyük işlerin başına geçireceğim. Gel, efendinin şenliğine katıl!'"*⁹⁹.

Pastörler, iman eden kişilere örnek olacak kişilerden seçilirler. *"Gençsin diye kimse seni küçümsemesin. Konuşmada, davranışta, sevgide, imanda, paklıkta imanlılara örnek ol."*¹⁰⁰ Yani yaşamları ve imanları ile topluluk önünde örnek gösterilmeye layık kişiler olmasına dikkat edilir. Çünkü halk iman ve ahlakı sadece Kutsal Kitap'tan değil, bu konuda önderlik yapan kişileri örnek alarak da öğrenir. Kilise pastörleri İsa'ya olan sadakatleriyle örnek olan kişilerden seçilirler.¹⁰¹

2.2.1. Ayıplanacak Bir Yönü Olmayan Birisi Olması

⁹⁸ William MacDonald , *Kutsal Kitap Yorumu*, Yeni Yaşam Yayınları, İstanbul, 2002, C.3 , s.165-166.

⁹⁹ Matta 25:21.

¹⁰⁰ 1.Timoteos 4:12.

¹⁰¹ Üçal - Malcolm, *Önderlik*, s.133.

Pastörün ayıplanacak bir yönünün olmaması demek o pastöre yönelik ciddi bir iddia bulunmaması demektir. Bu onun günahsız olması demek değil, bir hatası olduğunda Tanrı'dan ve insanlardan af dileyerek bu durumu düzeltmesi demektir. Yalnızca itibarının lekelenmemiş olması ve ayıplanacak bir yönünün olmaması yetmez, aynı zamanda hak edilmiş iyi bir itibara sahip olması özelliği de aranır.¹⁰²

2.2.2. Tek Kişi ile Evli Olması

Kilise için pastör seçilirken öncelikli olarak dikkat edilen hususlardan birisi de onun aile hayatıdır. Hristiyan inancına göre Kutsal Ruh imanlıların evindeki, evliliğindeki ve aile ilişkilerindeki önderliğini son derece önemli görür. Bunun için pastörün, özellikle eşine ve çocuklarına olan sadakatinde diğer ailelere örnek teşkil edecek birisi olmasına dikkat edilmektedir. Kişi eğer kendi ailesinin yönetiminde başarısız olmuşsa gözetmenlik görevinde de başarısız olacağı kabul edilmektedir.¹⁰³ Pastör “tek karılı olmalıdır.”¹⁰⁴ Bu ifade, pastörlük görevine aday olan kişinin eşine cinsel bakımdan sadık kalmış olması gerektiğini ortaya koyar. Grekçe *mias gunaikos* teriminin düz çevirisi “tek kadınlı erkek,” yani karısının sadık eşi anlamını taşır. Bu da adayın bu çok önemli alanda sadakatini kanıtlamış bir kişi olması gerektiği anlamına gelir. Eşe ve aileye sadakat, kilise topluluğuna pastör ve örnek olmayı arzu eden her kişide aranan bir özelliktir.¹⁰⁵

Kilise pastörlerinin tek kişiyle evli olması, açıklaması zor bir konudur. Çünkü bu konuda farklı açıklamalar bulunmaktadır. Bu konuyla ilgili ayetin bazı farklı yorumları şöyledir:

2.2.2.1. Kilise pastörü evli olmalıdır

Bu yoruma göre evli olmayan bir kişinin kilise pastörü olması mümkün görülmemektedir. Ama görüşü çürütecek farklı düşünceler vardır. Birincisi, burada vurgulanmak istenen, kişinin evli olup olmaması değil, kişinin tek eşli olmasıdır. İkincisi, aksi takdirde bu söz Pavlus'u da devre dışında bırakacaktı. Çünkü Pavlus evli değildi. Konuyla

¹⁰² MacDonald, *Kutsal Kitap Yorumu*, 3/166.

¹⁰³ 1.Timoteos 3:5.

¹⁰⁴ 1.Timoteos 3:2.

¹⁰⁵ Üçal - Malcolm, *Önderlik*, s.138.

ilgili olarak Pavlus'un şu pasajda *"Herkesin benim gibi olmasını dilerdim. Ama herkesin Tanrı'dan aldığı ruhsal bir armağanı vardır; kiminin şöyle, kiminin böyle. Yine de evli olmayanlarla dul kadınlara şunu söyleyeyim: Benim gibi kalsalar kendileri için iyi olur. Ama kendilerini denetleyemiyorlarsa, evlensinler. Çünkü için için yanmaktansa evlenmek daha iyidir."*¹⁰⁶ dediğini görüyoruz. Yine 1.Korintliler 9:1-5 pasajlarında: *"Özgür değil miyim? Elçi değil miyim? Rabbimiz İsa'yı görmedim mi? Sizler Rab yolunda verdiğim emeğin ürünü değil misiniz? Başkaları için elçi değilsem bile, sizler için elçiyim ya! Rab yolunda elçiliğimin kanıtı sizsiniz. Beni sorguya çekenlere karşı kendimi böyle savunurum. Yiyip içmeye hakkımız yok mu bizim? Öbür elçiler gibi, Rab'bin kardeşleri ve Kefas gibi, yanımızda imanlı bir eş gezdirmeye hakkımız yok mu?"*¹⁰⁷İfadeleri geçmektedir. Buradan Pavlus'un evli olmadığını, ama kilise pastörlerinin evlenmesine de karşı olmadığını anlıyoruz. Dolayısıyla kilise pastörünün mutlaka evli olması gerekmemektedir. Büyük ihtimalle Timoteos da evli değildi. Üçüncüsü, eğer yalnız evli erkekler pastör olabilseydi, bu durum, Pavlus'un kilise hizmetinde bekar kalmanın daha da hayırlı olduğunu söylediği öğretisiyle bir tezat teşkil edecekti. Çünkü kilise hizmetinde bekar kalmanın bir armağan olduğu konusu Pavlus'un öğretileri arasında vardır. Dördüncüsü, böyle bir açıklamayı sözel anlamda ele alırsak, bir pastörün çocuksuz olması da pastörlüğüne mani bir durum olacaktır.¹⁰⁸

2.2.2.2. Kilise pastörü bütün hayatı boyunca tek bir eşle evli kalmalıdır

Eğer bu gerçek olsaydı, eşi ölen hiçbir pastör bir daha gözetmenlik yapamaz anlamına gelirdi. Aynı zamanda boşanmış olan kişilerin bir daha pastörlük yapmama durumu sözkonusu olacaktır. Yine bu yoruma karşı şu karşılıklar verilmiştir. Birincisi, Pavlus eşin ölümü halinde kişinin yeniden evlenmesi konusunda teşvik etmektedir. (*"Bu nedenle, daha genç dulların evlenmelerini, çocuk yapmalarını, evlerini yönetmelerini, düşmana hiçbir iftira fırsatı vermemelerini isterim."*)¹⁰⁹ ikincisi, Kutsal Kitap'ın yazdığı şartlar içinde gerçekleşmiş bir boşanma durumunda kişinin yeniden evlenmesine müsaade vardır. Eğer Kutsal kitap ikinci kez evlenme yolunu belli şartlarda açabiliyorsa, bu şartlara uygun bir biçimde evlenen kişilerin pastör olmasında engel bulunmamaktadır.¹¹⁰

¹⁰⁶ 1.Korintliler 7:7-8.

¹⁰⁷ 1.Korintliler 9:1-5.

¹⁰⁸ Üçal - Malcolm, *Önderlik*, s.138.

¹⁰⁹ 1.Timoteos 5:14.

¹¹⁰ Üçal - Malcolm, *Önderlik*, s.138.

2.2.2.3. Kilise pastörü çok eşli olmamalıdır

Efes kilisesinde Hz.İsa'ya iman eden Yahudiler ve putperestlerin eski yaşamlarından ötürü çok eşlilik durumları vardı. Hem Yahudi toplumunda hem de putperest toplumda çok eşlilik toplumca kabul görüyordu. İkinci yüzyıl Hristiyan kilise babalarından Justin Martyr'ın “*Dialogue with Trypho the Jew*” isimli kitabında kendi yaşadığı dönemde bile Yahudi önderlerin bir Yahudi erkeğinin dört ya da beş hanımla evlenmesine izin verdiğini söylemektedir. Aynı zamanda o dönemde çok eşliliğin yasaklandığını belirten iki evlilik kaydı mevcuttur. Demek ki, o döneme kadar eski Yunan medeniyetinde çok eşliliğe izin veriliyordu. O dönemde uygulama ne olursa olsun kilise yönetiminde Kutsal Kitap'ın istemi açıktı. Çok eşli kişinin kilisede pastör olması söz konusu olamazdı. Kutsal kitap çok eşliliği kesinlikle yasaklamaktadır.¹¹¹

2.2.2.4. Kilise pastörü evlilik yaşamında, cinselliğinde sadık ve pak olmalıdır

Evli olsun olmasın, pastörün cinsellik konusunda çok dikkat etmesi gerektiği pastör olacak kişilerde aranan bir özelliktir. Kutsal Kitap'ın izin verdiği, cinselliğini kontrol edemeyenin bir an önce evlenmesi ve sadık, pak bir aile hayatı ile kilisesine örnek olmasıdır. Bekar kalan kişilere ise cinsel arzularının tatminini aramak yerine kendilerini daha çok duaya verip bu konuda yanlış düşmelerine izin vermeden yalnız Rab'be bakarak hizmet yaşamlarını sürmeleri tavsiye edilmektedir. Her imanlının olduğu gibi, pastörlerin de Kutsal Kitap'ın özellikle Yeni Antlaşma bölümünde açıkça vurgulanan evlilik ve cinsel yaşam konusundaki ahlak prensiplerine uymaları istenmektedir. (“*Günahkârların, Tanrı Egemenliği'ni miras almayacağını bilmiyor musunuz? Aldanmayın! Ne fuhuş yapanlar Tanrı'nın Egemenliği'ni miras alacaktır, ne puta tapanlar, ne zina edenler, ne oğlanlar, ne oğlancılar, ne hırsızlar, ne açgözlüler, ne ayyaşlar, ne sövücüler, ne de soyguncular.*”)¹¹²

Özellikle 3. ve 4. maddelere baktığımızda, o dönemin günlük hayatının ahlak seviyesinin ne olduğunu anlamamız mümkündür. O dönemin Grek yazarı Demothenes şöyle diyor: “*Kendi zevkimiz için metreslerimiz var, günlük bedensel gereksinimlerimiz için ise*

¹¹¹ Üçal - Malcolm, *Önderlik*, s.139.

¹¹² 1.Korintliler 6:9-10.

cariyelerimiz, karılarımız ise resmi manada çocuklarımızın olması içindir.” Bütün bu Grek-Roma dünyası göz önünde bulundurulduğunda Pavlus’un pastörlerden beklentisinin de ne olduğu daha net ortaya çıkmaktadır. Kilise pastörünün bir toplum içinde bütün ruhsal değerlerle yaşayan ve toplumu aydınlatan, topluma gerçekten yaşanması gerekeni gösteren bir ahlak yapısına sahip olması beklenir. Her şeyden önce kendisinin bunu hayatıyla göstermesi istenir. Bütün bu öğretilere baktığımızda Hristiyan inancında evliliğe önem verildiğini görüyoruz. Efes kentinde sahte öğretmenlerin arasında Rab’bin arzusunu yerine getirmek isteyen insanların Rab’de sağlıklı evlilikler kurması önemli görülmüştür. *“Ruh açıkça diyor ki, son zamanlarda bazıları yalancıların ikiyüzlülüğü nedeniyle aldatıcı ruhlara ve cinlerin öğretilerine kulak vererek imandan dönecek. Vicdanları adeta kızgın bir demirle dağlanmış bu yalancılar evlenmeyi yasaklayacak, iman edip gerçeği bilenlerin şükranla yemesi için Tanrı’nın yarattığı yiyeceklerden çekinmek gerektiğini buyuracaklar.”*¹¹³ Çünkü birçok sahte öğretmenler insanların normal olarak evlenmelerine bile mani olmaya kalkmışlardır. Pavlus, bu gerçeği bildiği için olmalıdır ki burada pastörlerin evlenme konusuna değinmiş ve onların evlenebileceklerini dile getirmiştir.¹¹⁴

2.2.3. Pastörler İtidalli Bir Hayata Sahiptir

Titus 1:7’de: gözetmenlerin bu özelliğiyle ilgili şu ifade geçmektedir: *“Gözetmen, Tanrı evinin kâhyası olduğuna göre, eleştirilecek yönü olmamalı. Dikbaşlı, tez öfkelenen, şarap düşkün, zorba, haksız kazanç peşinde koşan biri olmamalı.”*¹¹⁵ Bu ifade aslında dengeli davranışlarla alakalıdır. Davranışlarında ölçülü derken kastedilen hem yeme ve içme, hem de ruhsal konularda aşırıya kaçmaktan sakınmadır. Pastörün kendi tepkilerine, duygularına hakim olması, ölçülü düşünmesine mani olacak aşırı alkol almak, uyuşturucu kullanmak gibi hiçbir kötü alışkanlığa bulaşmamış olması beklenir. Özellikle zor kararlar vereceği zaman bu davranış biçimi çok önemli görülmüştür. Pastörün her zaman karar vermeden önce düşünmesi gerektiği vurgulanmıştır.¹¹⁶

¹¹³1.Timoteos 4:1-3.

¹¹⁴ Üçal - Malcolm, *Önderlik*, s.140.

¹¹⁵ Titus 1:7.

¹¹⁶ Üçal - Malcolm, *Önderlik*, s.140.

2.2.4. Pastörler Sağduyuludur

(“*Tersine, konuksever, iyiliksever, sağduyulu, adil, pak, kendini denetleyebilen biri olmalı.*”)¹¹⁷ Aslında bu da ölçülü olmaya benzer. Ama özellikle disiplini vurgulamaktadır. Pastörün kendi tutkularıyla ani hareketlerde bulunmayan, kötü alışkanlıklar ve kontrol edilemez hareketlerle tuzağa düşmeyen bir kişi olmasına dikkat edilir. Kendi tutku ve duygularını denetleyemeyen kişi pastörlük için uygun bir kişi olarak görülmez.¹¹⁸

Sağduyulu kişi uçar ve hoppa değildir. Ciddi, içten, dikkatli ve tedbirlidir. Şu pasajda uymaya çalışır: “*Ölü sinekler attarın ıtırını kokutur. Biraz aptallık da bilgeliği ve saygınlığı bastırır*”¹¹⁹

2.2.5. Pastörler Saygındır

Davranışlar üzerinde etkili olan bu özellik, kişinin toplum içinde de saygıyla karşılanmasını sağlar. Saygın olan kişiler Tanrı’nın buyruklarına uyma ve bu buyrukları duyurma konusunda kendisine güvenilen kişilerdir.¹²⁰ Hem iman edenler arasında hem de imansızlar arasında saygı duyulan bir kişi olmalıdır. Bunun için yeni iman etmiş bir kişinin pastör olarak atanması doğru görülmemiştir. Çünkü böyle kişilerin İblis’in tuzağına düşüp gurura kapılması daha kolaydır.¹²¹

2.2.6. Pastörler Konukseverdir

(“*Tersine, konuksever, iyiliksever, sağduyulu, adil, pak, kendini denetleyebilen biri olmalı.*”)¹²² Özellikle İncil pasajlarının yayıldığı ilk dönemler için ziyaretlerde kalınacak yer bulunması çok büyük önem taşımıştır. Çünkü ayetleri yayanlar toplum içinde pek kabul görmüyorlardı ve başlarına birçok tehlike de gelebiliyordu. Bu durumda pastörler, ziyaretçiler için konukseverlikte bulunmuşlardır. Konukseverliği onun yabancıları sevdiği anlamına gelmekteydi. Evi iman etmiş ya da etmemiş herkese açık olan pastörler evine gelen kişilere

¹¹⁷ Titus 1:8.

¹¹⁸ Üçal - Malcolm, *Önderlik*, s.140.

¹¹⁹ MacDonald , *Kutsal Kitap Yorumu*, 3/166.

¹²⁰ Üçal - Malcolm, *Önderlik*, s.140.

¹²¹ Nuroğlu, *Kilisenin Hizmetkarları*, s.15.

¹²² Titus 1:8.

yardım etmeye çalışıyorlardı.¹²³Evlerini açıyorlar, gelen imanlı kimseleri kucaklıyorlardı. Bu özellik yalnız o dönemin şartlarında değil, her zaman için pastörlerde aranan bir davranış biçimi olmuştur. Pastörlerin konukseverlikle kendilerini süslemeleri beklenmektedir.¹²⁴ ” *İhtiyaç içinde olan kutsallara yardım edin. Konuksever olmayı amaç edinin.* ”¹²⁵

2.2.7. Pastörler Öğretmeye Yeteneklidirler

Titus 1:9:” *Hem başkalarını sağlam öğretiyle yüreklendirmek, hem de karşı çıkanları ikna edebilmek için imanlılara öğretilen güvenilir söze sınıksız sarılmalı.*”¹²⁶ Pastörler öğretmeye yeteneği olan kişilerden seçilirler. Titus 1:9’da Pavlus bunu dile getirmektedir. Pastörün etkin olarak eğitim vereceği iki ana alandan söz edilir. Birincisi: Rab’bin sözünü çok iyi öğretebilmeleridir. Böylelikle cemaat kendisini Tanrı’nın sözünü bilerek ve anlayarak geliştirebilir. İkincisi: Doğru öğretinin gücüyle sahte öğretilerin yanlışlarını halka gösterebilmeleridir. Böylelikle halkın Tanrı yolundan sapmasına ve yanlış öğretiler peşinden gitmesine mani olmuş olur. 2.Timoteos 2:24-25’te de buna değinilmiştir: “*Rab’bin kulu kavgacı olmamalı. Tersine, herkese şefkatle davranmalı, öğretme yeteneği olmalı, haksızlıklara sabırla dayanmalıdır. Kendisine karşı olanları yumuşak huyla yola getirmeli. Gerçeği anlamaları için Tanrı belki onlara bir tövbe yolu açar.*”¹²⁷

Pastörün bir diğer yönü ise, ruhsal sorunları olan kişileri ziyaret ettiğinde, ilgili konuda Tanrı’nın isteğinin ne olduğunu, Kutsal Kitap’tan göstererek anlatabilmesi olarak karşımıza çıkmaktadır. (1.Petrus- 5:2) Pastörler iman edenlere yardımcı olan ve sahte öğretileri Kutsal Kitap’ı kullanarak çürütebilen kişilerden seçilirler.(Elçilerin İşleri- 20:29-31). Bir pastörün mutlaka çok iyi bir öğretme yeteneğinin olması beklenmediği gibi, toplulukta olduğu kadar ev ziyaretlerinde de inanç ilkelerini öğretebilmesi ve istekli bir şekilde gerçeğin sözünü aktarması istenir.¹²⁸

Öğretemeyen bir kişinin pastör olup olamayacağı konusunda net cevap “Hayır, olamaz” şeklinde verilmiştir.. Ehil olmayan, öğretemeyen kişilerin oluşturduğu karmaşaya en güzel örnek Efes kentinde yaşanan olaylardan verilir. Bu nedenle Pavlus çok net bir biçimde kendi

¹²³MacDonald , *Kutsal Kitap Yorumu*, 3/166.

¹²⁴ Üçal - Malcolm, *Önderlik*, s.140.

¹²⁵ Romalılar 12:13.

¹²⁶ Titus 1:9.

¹²⁷ 2.Timoteos 2:24-25.

¹²⁸ MacDonald , *Kutsal Kitap Yorumu*, 3/166-167.

öğrencilerini uyarmış ve gerçekten Tanrı'nın sözünün esas öğretilmesine önem verilmesini istemiştir. Aksi takdirde yeteneksiz, yalan yanlış şeyler öğreten öğretmenlerin konuya vakıf olmayan, yeni inanmış insanları kendi yanlışlarıyla birlikte sürükleyip götürecekleri düşünülmektedir. Kutsal Kitap'ın vermek istediği ilahiyata sahip olamayan, Tanrı'nın sözünün eğitimini yeterli miktarda almamış ve bunu başkalarına aktarmaktan aciz kişilerin pastör, gözetmen olarak ortaya çıkması büyük zararlara yol açacağı için böyle kişilerin pastör olması uygun görülmemiştir.¹²⁹

Bugün birçok kilisede bazı ihtiyarlar ve pastörlerin bütün hizmetlerini yalnızca eğitim ve öğretim üzerine sunduklarını görüyoruz. ” *Topluluğu iyi yöneten ihtiyarlar, özellikle Tanrı sözünü duyurup öğretmeye emek verenler iki kat saygıya layık görülsün.*¹³⁰ Timoteos'un esas hizmetlerinden bir tanesi İncil ayetlerini başkalarına öğretmektir. Böylelikle cemaatlerin başında durabilecek nitelikte genç, akli başında pastörler, gözetmenler, ihtiyarlar yetişmiş olacaktı.¹³¹ ” *Birçok tanık önünde benden işittiğin sözleri, başkalarına da öğretmeye yeterli olacak güvenilir kişilere emanet et.*¹³²

2.2.8. Şarap Düşkünü Olmaması

”Gözetmen, Tanrı evinin kâhyası olduğuna göre, eleştirilecek yönü olmamalı. Dikbaşı, tez öfkelenen, şarap düşkünü, zorba, haksız kazanç peşinde koşan biri olmamalı.¹³³ Çağdaş dünyada olduğu gibi antik dünyada da içki büyük bir sorun olmuştur. Öyle ki içki sorunu pastörleri bile etkileyecek duruma gelmiştir.

İlgili İncil pasajlarında öğretme yeteneğinin olmasından hemen sonra şarap düşkünü olmaması konusu gelmiştir. Alkol gerçekten kişinin düşünme yetisini ortadan kaldırır. Doğru kararlar vermesine mani olur. Kişinin düşünmeden konuşmasına ve istemediği halde birçok gereksiz ve kötü sözler söylemesine neden olur. Bu nedenle ilahi mesajları öğreten bir kişinin sarhoş olmaması gerekir. Genel anlamda Hristiyanlarda şarap içmek yasak olmasa da sarhoşluğa yol açacak şekilde içilmesi Kutsal Kitap'ın istemediği bir durumdur. Bu nedenle içki ya da uyuşturucu ilaçlarla kişinin kendi akletme özelliğini sekteye uğratması Hristiyanlarca da hoş karşılanmayan bir durumdur. Bu hem Eski Antlaşma'da hem de Yeni

¹²⁹ Üçal - Malcolm, *Önderlik*, s.141.

¹³⁰ 1.Timoteos 5:7.

¹³¹ Üçal - Malcolm, *Önderlik*, s.141.

¹³² 2.Timoteos 2:2.

¹³³ Titus 1:7.

Antlaşma'da yasaklanmıştır (Süleyman'ın Özdeyişleri- 20:1; 23:20-21, 29-35; Yeşaya- 5:11-12, 22-23; 28:7-8; Romalılar- 13:13; 1.Korintliler- 6:9-10; Galatyalılar- 5:19-21; Efesliler- 5:18; 1.Petrus- 4:3).

Kutsal Kitap'ta içkinin kesin olarak yasaklandığı bir ayet olmamakla birlikte sarhoşluk kabul görmemektedir. Pavlus'un, rahatsızlığı nedeniyle Timoteos'a biraz şarap içmeyi önerdiğini de görüyoruz. Buradan şunu anlıyoruz ki Hristiyanlarda sarhoşluk vermeyecek kadar şarap içmek yasaklanmamıştır. Yasak olan şarap içmek değil sarhoş olmaktır. ” *Artık yalnız su içmekten vazgeç; miden ve sık sık baş gösteren rahatsızlıkların için biraz da şarap iç.*¹³⁴ Pastör olacak kişilerin bu konuda çok hassas olmaları istenmektedir. Aşırı ya da dikkatsiz alkol tüketimi kişileri sürekli olarak alkolizme götürdüğü için, insanların mahvına ve yuvaların dağılmasına neden olmaktadır. Sarhoş olmamak kaydıyla kişinin belli bir kutlama ya da aile ortamında çok az miktarda alkol kullanmasına müsaade edildiği gibi pastör, alkolün sürekli sorun oluşturduğu bir ortam içinde ise o zaman hiç kullanmaması, topluma örnek olması açısından önemli görülmüştür. Kısacası olgun bir imanlı pastörün bu konuda yeterince hassas davranması beklenir. Timoteos'un bu nedenle sürekli su içtiği, kimseyi düşürmek istemediği için, sağlık sebebiyle bile olsa şarap içmekten kaçındığı rivayet edilmiştir.¹³⁵

Pastörlerin yalnız alkolden değil, kontrolünü elinden alacak sigara, uyuşturucu maddeler, ilaç kullanma gibi bağımlılıklardan kaçınması istenir ve “*Şarapla sarhoş olmayın, bu sizi sefahate götürür. Bunun yerine Ruh'la dolun*”¹³⁶ İncil'deki bu cümle gereği kötü alışkanlıkların yerine Kutsal Ruh'la dolmaları beklenir.

2.2.9. Zorba Olmaması, Uysal Olması

“*Gözetmen, Tanrı evinin kâhyası olduğuna göre, eleştirilecek yönü olmamalı. Dikbaşlı, tez öfkelenen, şarap düşkünü, zorba, haksız kazanç peşinde koşan biri olmamalı.*”¹³⁷ Zorba olmamalı ile kastedilen kişinin başkasına fiziksel şiddet uygulamamasıdır. Örneğin emrinde çalışanlar varsa, onlara asla vurmamalıdır.¹³⁸ Genel olarak pastörlerde sert ve öfkeli bir karakter gözlemlenmektedir. Ama bu, kilise pastörlüğü için geçerli bir davranış biçimi

¹³⁴ 1.Timoteos 5:23.

¹³⁵ Üçal - Malcolm, *Önderlik*, s.142-143.

¹³⁶ Efesliler 5:18.

¹³⁷ Titus 1:7.

¹³⁸ MacDonald , *Kutsal Kitap Yorumu*, 3/167.

değildir. Kilise pastörlüğü tamamen alçakgönüllülükle ve yumuşak huylulukla yerine getirilmesi gereken bir hizmettir.

Kilise pastörlerinin şiddetin tamamen karşısında yer almaları, oldukça nazik ve lütufkar olmaları, başkalarına karşı hoşgörülü davranmaları ve onların yanlışlarını bağışlamaya daima hazır olmaları beklenir.¹³⁹ Hz. İsa'nın önderliği oldukça kuvvetli ve güçlü bir önderlik olarak görülür. Buna karşın aynı zamanda merhametlidir. Yeni Ahit'te geçen şu pasajlarda merhametli olmaya ve yumuşak huylu olmaya vurgu yapılmıştır: *“Ey bütün yorgunlar ve yükü ağır olanlar! Bana gelin, ben size rahat veririm. Boyunduruğumu yüklenin, benden öğrenin. Çünkü ben yumuşak huylu, alçakgönüllüyüm. Böylece canlarınız rahata kavuşur.”*¹⁴⁰, *“Sizinle birlikteyken ürkek, ama aranızda değilken yiğit kesilen ben Pavlus, Mesih'teki alçakgönüllülük ve yumuşaklıkla size rica ediyor, yalvarıyorum: Yanınıza geldiğim zaman, bizi olağan insanlar gibi yaşayanlardan sayan bazılarına karşı güvenle takınmak niyetinde olduğum tavrı aynı cesaretle size karşı takınmaya zorlamayın beni.”*¹⁴¹, *“Ama gökten inen bilgelik her şeyden önce paktır, sonra barışçıldır, yumuşaktır, uysaldır. Merhamet ve iyi meyvelerle doludur. Kayırcılığı, ikiyüzlülüğü yoktur.”*¹⁴² Sapkın öğretiler veren öğretmenlerin tavrı genellikle alçakgönüllülükten uzak, sinirli ve saldırgandır. Bir pastöre yakışmayacak davranışı kapsamaktadır.¹⁴³ *“Eğer biri farklı öğretiler yayar, doğru sözleri, yani Rabbimiz İsa Mesih'in sözlerini ve Tanrı yoluna dayanan öğretiyi onaylamazsa, kendini beğenmiş, bilgisiz bir kişidir. Böyle biri tartışmaları ve kelime kavgalarını hastalık derecesinde sever. Bu şeyler kıskançlığa, çekişmeye, iftiraya, kötü kuşkulara, düşünceleri yozlaşmış ve gerçeği yitirmiş kişilerin durmadan sürtüşmesine yol açar. Onlar Tanrı yolunu kazanç yolu sanıyorlar.”*¹⁴⁴

2.2.10. Kavgadan Uzak Olması

Kavgadan uzak olması demek, küçük şeyleri büyütüp tartışma çıkaran biri olmaması demektir. Hak ararken ısrarlı değil, ılımlı ve cana yakın birisi olması anlamına gelir.¹⁴⁵

¹³⁹ Üçal - Malcolm, *Önderlik*, s.143-144.

¹⁴⁰ Matta 11:28-29.

¹⁴¹ 2.Korintliler 10:1-2.

¹⁴² Yakup 3:17.

¹⁴³ Üçal - Malcolm, *Önderlik*, s.144.

¹⁴⁴ 1.Timoteos 6:3-5.

¹⁴⁵ MacDonald , *Kutsal Kitap Yorumu*, 3/167.

Pastörler ister istemez kendilerini bazen tartışmaların içinde bulsalar da tartışma adabına uygun bir tavır içinde olmaları istenir. Sapkın öğretiler peşinde koşanlar, gerekli olgunluğa sahip olmayanlar saldırgan ve kavgacıdırlar. Şu ayetlerde Pavlus'un Timoteos'u ve Titus'u bu tarz tartışma ve sürtüşmelere karşı uyardığını görüyoruz.¹⁴⁶ “*Saçma, cahilce tartışmalara girmeyi reddet. Bunların kavga doğurduğunu bilirsin.*”¹⁴⁷ ve “*Akılsız tartışmalardan, soyağacı didişmelerinden, Kutsal Yasa'yla ilgili çekişme ve kavgalardan sakın. Bunlar yararsız ve boş şeylerdir.*”¹⁴⁸

“*Rab'bin kulu kavgacı olmamalı. Tersine, herkese şefkatle davranmalı, öğretme yeteneği olmalı, haksızlıklara sabırla dayanmalıdır. Kendisine karşı olanları yumuşak huyla yola getirmeli. Gerçeği anlamaları için Tanrı belki onlara bir tövbe yolu açar. Böylelikle ayılabilir, isteğini yerine getirmeleri için kendilerini tutsak eden İblis'in tuzağından kurtulabilirler.*”¹⁴⁹ Yeni Ahit'teki bu pasaja baktığımızda, bir pastörün azarlanması gereken bir kişiyi adabına uygun bir biçimde, yumuşak bir dille uyarması gerektiğine vurgu yapıldığını görmekteyiz.

2.2.11. Para Sevgisinden Uzak Olması

“*Gözetmen, Tanrı evinin kâhyası olduğuna göre, eleştirilecek yönü olmamalı. Dikbaşı, tez öfkelenen, şarap düşkün, zorba, haksız kazanç peşinde koşan biri olmamalı.*”¹⁵⁰ . Pastörlerler cemaatin ruhsal yönüyle ilgilenirler. Bunun için maddi isteklerin dikkatlerini dağıtmasına engel olan kişilerin pastör olması önemsenmiştir. Pastör para sevgisinden uzak olmalıdır ki cemaatini de bu yönde eğitebilsin. Tabi burada pastörlerin uygun bir biçimde, hak ederek para kazanması yanlış görülmemiştir. Çünkü hayatlarını devam ettirmek için onların da bir kazanç elde etmesi gerekir. Protestan kiliselerinde bu hizmeti yürüten kişilere kilise yönetimi tarafından hizmetlerini yürütmek için bir ücret ödenir. “*Para sevgisinden uzak olmalıdır*” ifadesinde kastedilen şeyin para kazanma hırsı içinde olmaması durumudur. Çünkü para kazanmak bir hırsa dönüşürse o para kişinin putu haline gelir. Böylece kişi para kazanmak için her türlü ahlaksız yola başvurabilir. “*Oysa eldekiyle yetinerek Tanrı yolunda*

¹⁴⁶ Üçal - Malcolm, *Önderlik*, s.144.

¹⁴⁷ 2.Timoteos 2:23.

¹⁴⁸ Titus 3:9.

¹⁴⁹ 2.Timoteos 2:24-26.

¹⁵⁰ Titus 1:7.

yürümek büyük kazançtır. Çünkü dünyaya ne bir şey getirdik, ne de ondan bir şey götürebiliriz. Yiyeceğimiz, giyeceğimiz varsa bunlarla yetiniriz. Zengin olmak isteyenler ayartılıp tuzağa düşerler, insanı çöküşe ve yıkıma götüren birçok saçma ve zararlı arzulara kapılırlar. Çünkü her türlü kötülüğün bir kökü de para sevgisidir. Kimileri zengin olma hevesiyle imandan saptılar, kendi kendilerine çok acı çektirdiler.”¹⁵¹ Yine aynı şekilde para sevgisi o dönemdeki sapkın öğretmenlerin en büyük karakter özelliklerinden biriydi. Bu pastörlere Efes ve Girit’te rastlanmıştır.¹⁵² ” Eğer biri farklı öğretiler yayar, doğru sözleri, yani Rabbimiz İsa Mesih’in sözlerini ve Tanrı yoluna dayanan öğretiyi onaylamazsa, kendini beğenmiş, bilgisiz bir kişidir. Böyle biri tartışmaları ve kelime kavgalarını hastalık derecesinde sever. Bu şeyler kıskançlığa, çekişmeye, iftiraya, kötü kuşkulara, düşünceleri yozlaşmış ve gerçeği yitirmiş kişilerin durmadan sürtüşmesine yol açar. Onlar Tanrı yolunu kazanç yolu sanıyorlar.”¹⁵³ , “İnsanlar kendilerini seven, para düşkünü, övünge, kibirli, küfürbaz, anne baba sözü dinlemez, nankör, kutsallıktan ve sevgiden yoksun, uzlaşmaz, iftiracı, özünü denetleyemeyen, azgın, iyilik düşmanı olacaklar.”¹⁵⁴ , “Onların ağızını kapamak gerek. Haksız kazanç uğruna, öğretmemeleri gerekeni öğreterek bazı aileleri tümüyle yıkıyorlar.”¹⁵⁵

Kutsal Kitap, para konusundaki tutkuları nedeniyle kendi konumlarını mahveden kişilerin örneklerini vermektedir. Örneğin Mika peygamber, Yeruşalim’in pastörlerine konumlarını maddi nedenler için kullandıklarından ötürü kızmaktadır. Hakimler yargılamayı para için yapıyorlardı. Kahinler kahinliklerini hatta yalancı peygamberler peygamberliklerini yine para için yapıyorlardı.¹⁵⁶ Ancak Eski Ahit’te geçen Peygamber Samuel, Tanrı hizmetkarı olarak Tanrı halkını soymayan, bulunduğu konumu para için kullanmayan bir hizmetli için güzel bir örnek olarak gösterilmiştir.¹⁵⁷ Pavlus’un da kendi konumunu maddi çıkarlar için kullanmama konusunda oldukça hassas davrandığı belirtilir.¹⁵⁸ Petrus ihtiyarların ve pastörlerin hizmette istekli fakat para konusunda açgözlü olmamalarını öğütlemektedir.¹⁵⁹ Kısacası pastörlerin kesinlikle iki efendiye birden hizmet etmelerinin mümkün olmadığını Kutsal Kitap açık bir dille söylemektedir. Bu efendilerden bir tanesi gerçek RAB Tanrı, diğeri

¹⁵¹ 1.Timoteos 6:6-10.

¹⁵² Üçal - Malcolm, Önderlik, s.144.

¹⁵³ 1.Timoteos 6:3-5.

¹⁵⁴ 2.Timoteos 3:2-3.

¹⁵⁵ Titus 1:11.

¹⁵⁶ Mika 3:11.

¹⁵⁷ 1.Samuel 12:1-5.

¹⁵⁸ Elçilerin İşleri 20:33-35, 2.Korintliler 11:7-12, 1.Selanikliler 2:5-9.

¹⁵⁹ 1.Petrus 5:1-3.

ise maddiyattır. Yani paradır. Bir insan hem Tanrı'ya hem paraya kul olamaz. Hele hele bu kişi bir kilise pastörüyse. *“Hiç kimse iki efendiye kulluk edemez. Ya birinden nefret edip öbürünü sever, ya da birine bağlanıp öbürünü hor görür. Siz hem Tanrı'ya, hem de paraya kulluk edemezsiniz.”*¹⁶⁰ Yukarıda da değindiğimiz gibi elbette kilise cemaati kendi gücü ile pastörlerinden bazılarını desteklemek istiyorsa, uygun bir ücret öder. Pastörün bütün gününü Rab hizmetinde geçirebilmesi için onun geçimini sağlar. Tam olarak hem ruhsal hem de maddi desteğiyle hizmetlinin kilise için sürekli bir hizmette bulunmasını sağlar.¹⁶¹ *“Beni sorguya çekenlere karşı kendimi böyle savunurum. Yiyip içmeye hakkımız yok mu bizim?”*¹⁶²

2.2.12. Evini İyi Yönetmesi

*“İhtiyar seçilecek kişi eleştirilecek yönü olmayan, tek karılı biri olsun. Çocukları imanlı olmalı, sefahatle suçlanan ya da asi çocuklar olmamalı.”*¹⁶³ İyi bir pastör kendi evini iyi yöneten, çocuklarına söz dinletip kendisine tam bir saygı göstermelerini sağlayan kişidir. Bu, çocukların henüz babalarının evinde yaşamakta oldukları dönemi kapsar. Evlenip gittiklerinde bu tür bir saygıyı gösterecek fırsat kalmaz. Eğer kişi kendi evini iyi yönetirse, aşırı sert ya da yapmacık yumuşak huylu bir tavır sergilemez.¹⁶⁴

Bir kimsenin pastör olabilmesi için evli olması gerekir diye bir kural yoktur. Ama bununla birlikte evli pastörler olacakları için böyle bir uyarının yapılmasına gerek duyulduğunu düşünüyoruz. Gerçekten insanların küçük birimlerdeki davranış biçimleri onların daha geniş kapsamlı işlerde nasıl bir tavır alacaklarını belirlemektedir. Bir pastör ailesini iyi yönetebiliyorsa, doğal olarak topluluğunu da iyi yönetebilir. İmanlı bir kişi için her insanla ilişki çok önemlidir. Özellikle kilise yönetiminde olduğu düşünülürse karşısındaki her kişi iman kardeşidir. Kişinin yönetimden ne anladığı da çok önemlidir. Yönetim bazı kişiler tarafından tepeden inme baskıcı bir idare şeklinde algılanmaktadır. Oysa kilise için yönetim, yumuşak bir ilişki çizgisi üzerinde yapıcı bir yönetimdir. Esas olan, insana önem veren, insanı incitmeden iyiye, güzele, doğruya yönlendiren bir yönetimdir.¹⁶⁵

¹⁶⁰ Matta 6:24.

¹⁶¹ Üçal - Malcolm, *Önderlik*, s.145.

¹⁶² 1.Korintliler 9:3-4.

¹⁶³ Titus 1:6.

¹⁶⁴ MacDonald , *Kutsal Kitap Yorumu*, 3/ 167.

¹⁶⁵ Üçal - Malcolm, *Önderlik*, s.146.

2.2.13. Çocuklarına Söz Dinletmesi, Her Yönden Saygılı Olmalarını Sağlaması

Çocuk yetiştirme konusu da yine yetiştiricinin yeteneklerinin bir sonucudur. Bu nedenle çocuklar da çocukları yetiştiren kişilerin aynasıdır. Pastörün bütün yetkisi, eğitim ve öğretim yeteneği, idari kabiliyeti aslında aile içinde kendini göstermektedir. Çok sert ve baskıcı babanın çocukları sürekli korku ortamında büyürler ve bunu dışarıdan görmek mümkündür. Aşırı disiplin uygulayan ailenin çocuklarında ise bunun ters etkilerini görmek mümkündür. Yine çok gevşek olan ailelerin çocukları, aile yapısını dıştan gösterecektir. Bütün bu söylediklerimiz göz önünde bulundurulursa, pastörün saygın, eğitici, başkalarını bina eden, terbiyeli ve her şeyden önce Tanrı'nın sözünü yaşamına geçiren birisi olması çok büyük önem taşımaktadır. Bu özelliklerin var olup olmadığı kişinin ailesine bakarak tespit edilmektedir.¹⁶⁶ Bu nedenle şu İncil cümleleri pastör olacak kişinin seçiminde bu konuyu hatırlatmaktadır: *“Kuşkusuz İbrahim'den büyük ve güçlü bir ulus türeyecek, yeryüzündeki bütün uluslar onun aracılığıyla kutsanacak. Doğru ve adil olanı yaparak yolumda yürümeyi oğullarına ve soyuna buyursun diye İbrahim'i seçtim. Öyle ki, ona verdiğim sözü yerine getireyim.”*¹⁶⁷; *“Bugün size verdiğim bu buyrukları aklınızda tutun. Onları çocuklarınıza belletin. Evinizde otururken, yolda yürürken, yatarken, kalkarken onlardan söz edin.”*¹⁶⁸; *“Oğlundan değneği esirgeyen, onu sevmiyor demektir. Seven baba özenle terbiye eder.”*; *“Çocuğu tutması gereken yola göre yetiştir, yaşlandığında o yoldan ayrılmaz.”*¹⁶⁹; *“Ey çocuklar, Rab yolunda anne babanızın sözünü dinleyin. Çünkü doğrusu budur. İyilik bulmak, yeryüzünde uzun ömürlü olmak için annene babana saygı göstereceksin.”* Vaat içeren ilk buyruk budur. *Ey babalar, siz de çocuklarınızın öfkesini uyandırmayın. Onları Rab'bin terbiye ve öğüdüyle büyütün.”*; *“Ey kadınlar, Rab'be ait olanlara yaraşır biçimde kocalarınıza bağımlı olun. Ey kocalar, karılarınızı sevin. Onlara sert davranmayın. Ey çocuklar, her konuda anne babalarınızın sözünü dinleyin. Çünkü bu Rab'bi hoşnut eder. Ey babalar, çocuklarınızı incitmeyin, yoksa cesaretleri kırılır.”*¹⁷⁰

¹⁶⁶ Üçal - Malcolm, *Önderlik*, s.146.

¹⁶⁷ Yaratılış 18:18-19.

¹⁶⁸ Yasa'nın Tekrarı 6:6-7.

¹⁶⁹ Süleyman'ın Özdeyişleri 13:24; 22:6.

¹⁷⁰ Koloseliler 3:18-21.

2.2.14. Kendi Evini Yönetmeyi Bilmesi

Anlam açıktır. “*Kendi evini yönetmesini bilmeyen kişi, Tanrı’nın topluluğunu nasıl kayırabilir?*”¹⁷¹ Kendi evindeki kişi sayısı sınırlıdır. Hepsi onunla ortak bağa sahiptir ve bazıları ondan gençtir. Toplulukta ise çok daha fazla sayıda ve değişik kişiliklerde insan vardır. Küçük bir grubu yönetemeyenin büyüğünü de yönetemeyeceği açıktır.¹⁷² Aslında Kutsal Kitap’ta buna ilişkin örnekler vardır. Samuel’in çocukları güzel bir örnektir. Eğer bir önderin ailesi içinde sürekli olarak Tanrı’ya isyan, Tanrı’nın sözüne aykırı ve halkın gözü önünde kötü olan davranışlar varsa, işte o zaman o pastörün pastörlüğü bırakması istenir. Bu nedenle buradaki ayetler aslında pastörlüğün belirlenmesi için büyük önem taşımaktadır. Sürekli itaatsiz davranan bir oğlu olan bir pastörün pastörlüğünü bırakıp oğlunun yaşamı ile ilgilenmesi daha uygun görülür. Kendi aile içi sorunlarını çözememiş bir babanın kilise içinde karşılaşacağı çeşitli birçok sorunu halledebileceği düşünülmediği için bu pastörün öncelikle bu konularla ilgilenmesi istenmektedir. Yalnız burada şu ayrımı yapmakta yarar vardır. Bir çocuk artık çocuk denecek yaşta değilse ve gerekli eğitim, ahlak yapısı ve disiplin sağlandığı halde kendi başına bazı yanlışlar yapmaya devam ettiyse, bu kişinin ailesi suçlanmaz. Yani pastör olan babası bundan sorumlu tutulmaz. Burada bahsi geçen çocuklar daha çok anne ve babasına tabi yaşta olan çocuklar olarak karşımıza çıkmaktadır. Belli bir yaşa kadar baba ailesine çok iyi bir eğitim vermiş ve hizmette bulunmuş olabilir. Ama sonradan 18 yaş ve üstündeki gençler ya kendi başlarına ya da çevresindeki insanların etkileriyle yoldan çıkmış olabilirler. Böyle bir durumda ailenin sorumluluğundan ziyade, toplumun sorumsuzluğu söz konusu edilir.¹⁷³ “*Samuel yaşlanınca oğullarını İsrail’e önder atadı. Beer-Şeva’da görev yapan ilk oğlunun adı Yoel, ikinci oğlunun adıysa Aviya’ydı. Ama oğulları onun yolunda yürümediler. Tersine, haksız kazanca yönelip rüşvet alır, yargıda yan tutarlardı.*”¹⁷⁴

Aslında burada Pavlus “*ev halkı*” sözcüğünü kullanmaktadır. Ev halkı içinde hizmetçisinden aile büyüklerine kadar birçok kişi yer almaktadır. O dönemde insanlar ev halkıyla birlikte ibadet ediyorlardı. Yani büyükbabalar, çocuklar, hizmetçiler Pazar günü ibadetini hep birlikte yapıyorlardı. Doğal olarak böyle bir kültür yapısı içinde pastörün ev reisi olması beklenmektedir. Pavlus bu beklentiyi ortadan kaldırmaktadır. Çünkü

¹⁷¹ 1.Timoteos 3:5.

¹⁷² MacDonald , *Kutsal Kitap Yorumu*, 3/167.

¹⁷³ Üçal - Malcolm, *Önderlik*, s.146.

¹⁷⁴ 1.Samuel 8:1-3.

pastörden beklenenler vardır ve bu beklentilere sahip olmayan bir ev reisi kesinlikle pastör olmaya uygun görülmez.¹⁷⁵

2.2.15. Kilise Pastörünün İş Dünyasındaki Önderlerden Farklı Olması

Kilise önderliği ruhani bir önderliktir. Ruhani önderlik iş dünyası önderliğinden çok farklıdır. İş dünyasındaki önderin piyasayı parçalarcasına çalışması gerekmektedir. Baskındır, etkindir. Gerektiğinde acımasız kararlar verebilir. Kendi kararlarını tartışmaz. Oysa ruhani önderlikte bir anlamda ibadet unsuru yatmaktadır. Önderliği bir ibadet şuuru ile yaparlar. Bir pastör alçakgönüllü, yumuşak başlı, başkalarını öne geçiren, geniş bir danışma alanı bulunan kişidir. Başkalarını cesaretlendirir. Başkalarının öne geçmesi için elinden geleni yapar, öğrenci yetiştirir, cemaatinin birçok ihtiyacına çözüm bulmaya çalışır. Bu ve benzeri birçok bariz farklılık vardır.

Eğer bir kişi patron tarzı bir önderlik düşünüyor ya da bu tarz bir önderliği uyguluyorsa, bu kişinin ruhani bir önderlik için uygun olmadığına karar verilir ve böyle bir kişiyi pastör olarak atamak kilise için çok kötü bir sonuç doğuracağı için kilise yönetimi tarafından pastörlüğe kabul edilmez.¹⁷⁶

2.2.16. Pastörün Yeni İman Etmiş Biri Olmaması

“Gözetmen yeni iman etmiş biri olmamalı. Yoksa gurura kapılıp İblis’in uğradığı yargıya uğrayabilir.” Yani yeni iman eden bir kimse henüz deneyimli olmadığı için, inancını tam olarak içselleştirmede olduğu düşünüldüğü için şeytanın tuzağına düşmesi olası görülmüştür. Bu sebeple pastörlük görevini yerine getiremeyeceği varsayılmıştır. Bunun için kilise pastörleri seçilirken pastör adayının yeni iman eden bir kişi olmamasına dikkat edilir.¹⁷⁷

*“Birinin üzerine ellerini koymakta aceleci davranma, başkalarının günahlarına ortak olma. Kendini temiz tut.”*¹⁷⁸ Bu ayette Pavlus, yeni imanlıların kısa sürede göreve başlamaları konusunda uyarıda bulunmaktadır. Aslında bu konu Protestan kilisesi için zor bir konudur. Çünkü yeni açılan kiliselerde hizmet edecek kişi ihtiyacı ortaya çıktıkça pastörlerin hızlı bir

¹⁷⁵ Üçal - Malcolm, *Önderlik*, s.146-147.

¹⁷⁶ Üçal - Malcolm, *Önderlik*, s.148.

¹⁷⁷ MacDonald, *Kutsal Kitap Yorumu*, 3/167.

¹⁷⁸ 1.Timoteos 5:22.

şekilde atanması mecburiyeti de ortaya çıkmıştır. Bu da kiliselerde birtakım kötü sonuçların ortaya çıkmasına yol açmıştır. Bu konuda kiliselerin aldığı önlem ise, kiliseye yeni pastörler atansa da yetkiyi önemli bir kişide tutmak olmuştur.¹⁷⁹

Yeni iman eden bir kişi, aldığı görev sayesinde kendisini çok önemli sanabilir ve böylece hizmet etmek yerine kendini ön plana çıkarma derdine düşebilir. Ama kilisenin pastörlerde aradığı önemli özelliklerden birisi de alçakgönüllülüktür. *“Kim bu çocuk gibi alçakgönüllü olursa, Göklerin Egemenliği'nde en büyük odur.”*¹⁸⁰ , *“Tanrı'nın bana bağışladığı lütufla hepimize söylüyorum: Kimse kendisine gereğinden çok değer vermesin. Herkes Tanrı'nın kendisine verdiği iman ölçüsüne göre düşüncelerinde sağduyulu olsun.”*¹⁸¹ , *“Hiçbir şeyi bencil tutkularla ya da boş övünmeyle yapmayın. Her biriniz alçakgönüllülükle öbürünü kendinden üstün saysın.”*¹⁸² , *“Ey gençler, siz de ihtiyarlara bağımlı olun. Hepiniz birbirinize karşı alçakgönüllülüğü kuşanın. Çünkü ‘Tanrı kibirlilere karşıdır, Ama alçakgönüllülere lütfeder.”*¹⁸³

Efes kentinde ortaya çıkan yalancı öğreticilerin de ortaya çıkış sebebinin insanların imanda olgunlaşmaması olduğu düşünülmektedir. Gurur, bencillik, kendini beğenmişlik gibi kötü huyların da sebebi olarak imanda olgun olmayan Hristiyan görevliler görülmüştür.¹⁸⁴ *“Eğer biri farklı öğretiler yayar, doğru sözleri, yani Rabbimiz İsa Mesih'in sözlerini ve Tanrı yoluna dayanan öğretiyi onaylamazsa, kendini beğenmiş, bilgisiz bir kişidir. Böyle biri tartışmaları ve kelime kavgalarını hastalık derecesinde sever. Bu şeyler kıskançlığa, çekişmeye, iftiraya, kötü kuşkulara, düşünceleri yozlaşmış ve gerçeği yitirmiş kişilerin durmadan sürtüşmesine yol açar. Onlar Tanrı yolunu kazanç yolu sanıyorlar.”*¹⁸⁵ , *“Hain, aceleci, kendini beğenmiş, Tanrı'dan çok eğlenceyi seven, Tanrı yolundaymış gibi görünüp bu yolun gücünü inkâr edenler olacaklar. Böylelerinden uzak dur.”*¹⁸⁶

Yeni iman eden kişilerin göreve getirilmesi tehlikeli görüldüğü için bu görevi mevcut pastörlere yüklemek daha doğru görülmüştür.¹⁸⁷

¹⁷⁹ Üçal - Malcolm, *Önderlik*, s.149.

¹⁸⁰ Matta 18:4.

¹⁸¹ Romalılar 12:3.

¹⁸² Filipililer 2:3.

¹⁸³ 1.Petrus 5:5

¹⁸⁴ Üçal - Malcolm, *Önderlik*, s.149.

¹⁸⁵ 1.Timoteos 6:3-5.

¹⁸⁶ 2.Timoteos 3:4-5.

¹⁸⁷ Üçal - Malcolm, *Önderlik*, s.149.

2.2.17. Topluluğun Dışındakiler Tarafından da İyi Bir İnsan Olarak Tanınması

Protestan kilisesinde pastör olacak kişinin toplumda iyi bir insan olarak tanınmasına dikkat edilir. Topluluğun dışında olanlardan kastedilen, henüz Hz. İsa'ya iman etmemiş kişilerdir.¹⁸⁸

Dilimizde güzel atasözleri vardır. Bunlardan biri de “*Ayinesi iştir kişinin lafa bakılmaz*” atasözüdür. Bir kişinin tavrıyla hareketleri düşüncelerini yansıtmaktadır. Böylelikle birçok kişiyi az çok dışarıdan tanımak, değerlendirmek bir anlamda mümkündür. Özellikle Hristiyan pastörler, Hz.İsa'nın adeta en önde gelen tanıkları olarak görülürler. Onları yalnızca inananların değil, inanmayanların ve farklı inançlara sahip olan insanların da tanınmasını çok önemserler.

Özellikle günümüzde büyük bir iletişim ağı söz konusudur. İnsanlar artık basın, yayın yoluyla düşüncelerini ifade etmekte, doğru ya da yanlış haberler dünyanın dört bir köşesinde çok kısa zaman birimleri içinde yayılmaktadır. Böyle bir ortam içerisinde, özellikle kilise pastörlerinin kendi yaşamlarının ne denli etkin olduğunun bilincinde olmaları gerektiği konusunda kilise önderleri uyarılmaktadır. Aksi takdirde yaptıkları, hatta yapmadıklarıyla bile insanların dillerine düşmeleri, daha kötüsü Tanrı'dan gelen haberlerin yanlış tanınmasına neden olmaları mümkün olacağı için bu konuda uyanık olmaları istenir. Her insan günah işleyebilir. pastörlerin de zayıflıkları, eksiklikleri olacaktır. Ama Hristiyanlar, İsa'daki önder etkin olduğu sürece hem Tanrı topluluğu hem de çevredeki insanlar bu pastörü olduğu gibi kabul edecek ve o kişide Tanrı'nın görkemli müjdesinin tanıklığını göreceklere diye düşünmektedirler.¹⁸⁹ “*Kölelik boyunduruğu altında olanların hepsi kendi efendilerini tam bir saygıya layık görsünler ki, Tanrı'nın adı ve öğretisi kötülenmesin.*”¹⁹⁰

2.2.18. Ayıplanacak Duruma Düşmemesi

İnsanlar çeşitli nedenlerle önde duran kişileri (önderleri) incelerler, dikkatlerini kendilerinden hatta yanlarındaki kişilerden ziyade öndekilere verirler ve aynı zamanda önde giden insanlardan beklentileri de büyüktür. Bu durumda pastörlerin de Tanrı'nın sözüne bakarak dikkatli olmaları kendilerinden beklenen hususlar arasındadır. Pastörlük görevi

¹⁸⁸MacDonald , *Kutsal Kitap Yorumu*, 3/167.

¹⁸⁹ Üçal - Malcolm, *Önderlik*, s.150.

¹⁹⁰ 1.Timoteos 6:1.

altında olan kişilerin insanlar önünde özellikle bile bile ayıplanacak bir duruma düşmemeleri istenir. Aksi takdirde pastör olan bir kişi, hem sürekli açık arayan insanlar için bir fırsat oluşturacak, hem de kardeşlerinin teşvikini kıracaktır diye düşünülür.¹⁹¹

2.2.19. Pastör İblis'in Tuzağına Düşmemelidir

Ayıplanacak bir durumu olmamalı ki, İblis'in tuzağına düşmesin. Böyle bir durumda hem imanlı, hem de henüz imanlı olmamış kişiler suçlamada bulunabilirler. İblis, inancıyla yaşam biçimi bağdaşmayan kişiler için tuzaklar kurar. Bir kez insanları bu tuzağa düşürünce de onları küçümser, alay edip dalga geçer.¹⁹²

Peki İblis'in tuzağına düşerse ne olur? Altıncı ayet bu konu ile ilgilidir. Pastör İblis'in tuzağına düşerse, onun düştüğü tuzağın aynısına düşer. *“İblis kükreyen aslan gibi yutacak birini arayarak dolaşıyor”*¹⁹³ Pasajında İsa'ya iman etmiş bir kişinin hiçbir biçimde şeytanın önerilerine zayıflık göstermemesi konusunda Hristiyan cemaati uyarılmaktadır. *“İblis'e de fırsat vermeyin.”*¹⁹⁴ Pastör Tanrı'nın sağladığı bütün ruhsal silahlarla donanmak ve sürekli olarak İblis'in oyunlarına karşı ayık ve uyanık olmak zorundadır. *“Kimi bağışlarsanız, ben de onu bağışlarım. Eğer bir şeyi bağışladım, bunu sizin için Mesih'in önünde bağışladım. Öyle ki, Şeytan'ın oyununa gelmeyelim. Çünkü onun düzenlerini bilmez değiliz.”*¹⁹⁵, *“İblis'in hilelerine karşı durabilmek için Tanrı'nın sağladığı bütün silahları kuşanın.”*¹⁹⁶, *“Bunun için Tanrı'ya bağımlı olun. İblis'e karşı direnin, sizden kaçacaktır.”*¹⁹⁷. Çünkü İblis bütün imanlılarla uğraşır, ama hizmet için bütün varını yoğunu ortaya koyan kişilerin ya da pastörlerin daha da büyük düşmanıdır. *“Böylelikle ayılabılır, isteğini yerine getirmeleri için kendilerini tutsak eden İblis'in tuzağından kurtulabilirler.”*¹⁹⁸. Efes kilisesi bu konuda yine güzel bir örnek oluşturmaktadır. İblis'in inananları yollarından çıkarmak için birçok planı olduğunu ve bunu uyguladığını net bir biçimde görüyoruz. Şeytan'ın pastörlerin önüne serdiği belirgin üç tuzak vardır. Bunlardan biri gurur, diğer ikisi ise cinsellik ve paradır. Para derken cimrilik, daha çok para kazanmak için kanuni olmayan yollara başvurmak, insanları

¹⁹¹ Üçal - Malcolm, *Önderlik*, s.150-151.

¹⁹² MacDonald , *Kutsal Kitap Yorumu*, 3/168.

¹⁹³ 1.Petrus 5:8-9.

¹⁹⁴ Efesliler 4:27.

¹⁹⁵ 2.Korintliler 2:10-11.

¹⁹⁶ Efesliler 6:11.

¹⁹⁷ Yakup 4:7.

¹⁹⁸ 2.Timoteos 2:26.

kandırmak, aldatmak ve bu yollarla para kazanmak gibi açgözlülük anlamına gelen para sevgisinden söz ediyoruz.¹⁹⁹ “Zengin olmak isteyenler ayartılıp tuzağa düşerler, insanı çöküşe ve yıkıma götüren birçok saçma ve zararlı arzulara kapılırlar. Çünkü her türlü kötülüğün bir kökü de para sevgisidir. Kimileri zengin olma hevesiyle imandan saptılar, kendi kendilerine çok acı çektirdiler.”²⁰⁰ Dediğimiz gibi diğer ikisi burada bahsedildiği gibi gurur ve kişisel arzulardır, özellikle cinsellik konusu. “Eğer biri farklı öğretiler yayar, doğru sözleri, yani Rabbimiz İsa Mesih’in sözlerini ve Tanrı yoluna dayanan öğretiyi onaylamazsa, kendini beğenmiş, bilgisiz bir kişidir. Böyle biri tartışmaları ve kelime kavgalarını hastalık derecesinde sever. Bu şeyler kıskançlığa, çekişmeye, iftiraya, kötü kuşkulara, düşünceleri yozlaşmış ve gerçeği yitirmiş kişilerin durmadan sürtüşmesine yol açar. Onlar Tanrı yolunu kazanç yolu sanıyorlar.”²⁰¹ , (“Hain, aceleci, kendini beğenmiş, Tanrı’dan çok eğlenceyi seven, Tanrı yolundaymış gibi görünüp bu yolun gücünü inkâr edenler olacaklar. Böylelelerinden uzak dur.”²⁰²

Şimdi bütün bunlara baktığımızda özellikle neden yeni inanan kişilerin sorumluluk almamalarının uygun görülmediğini anlayabiliriz. Yeni iman eden kişilerin böylesine zor bir duruma maruz bırakılmaları bütün kiliseyi aşağıya çekecek bir durum olarak görüldüğü için böyle kimselere görev verilmemesinin daha uygun görüldüğünü görüyoruz. Tanrı’nın çok özel olarak hazırladığı kişiler bazen pastörlük durumuna çok çabuk bir şekilde yükselebilirler ve çabuk olgunlaşmış olabilirler. Ama bunlar yalnızca istisnadır.²⁰³

Görüldüğü üzere bir pastör, kilise içinde ve dışında insanlara güzel örnek olacak davranışlara sahip olmalıdır. Yine pastör, İnsanların kendisine güvendiği, saygı duyduğu, itibar ettiği kişidir. Dolayısıyla her yönüyle olumlu özelliklere sahip olmalıdır. Protestan Kiliseleri Pastör seçiminde Kutsal Kitap’ın bu ölçütlerine bağlı kalmaktadır.

2.3. Kadınların Protestan Kilisesi İçindeki Rolü ve Kadın Pastörler

Birçok toplumda olduğu gibi Hristiyan toplumunda da kadınlar çoğu zaman ezilmiş ve ikinci sınıf insan muamelesi görmüştür. Kutsal Kitap’ın bazı bölümlerinde kadın ile erkeğin

¹⁹⁹ Üçal - Malcolm, *Önderlik*, s.151.

²⁰⁰ 1.Timoteos 6:9-10.

²⁰¹ 1.Timoteos 6:3-5.

²⁰² 2.Timoteos 3:4-5.

²⁰³ Üçal - Malcolm, *Önderlik*, s.151-152.

eşit olduğuna yönelik vurgular olsa da özellikle ataerkil toplumlarda ve kültürün de etkisiyle yanlış uygulamalar görülmüştür.²⁰⁴

Hristiyan anlayışında genel olarak “*Kadının öğretmesine, erkeğe egemen olmasına izin vermiyorum; sakın olsun. Çünkü önce Adem, sonra Havva yaratıldı; aldatılan da Adem değildi, kadın aldatıp suç işledi.*”²⁰⁵ gibi pasajlarda geçen ifadelerden hareketle kadın, yasak meyveyi yiyerek insan soyunun günahkâr olmasına yol açmış, günahın anası ve fitnenin kaynağı olarak görülmüştür. Ancak bu anlayışın aksine, “*İsa, öğrencileriyle birlikte yola devam edip bir köye girdi. Marta adında bir kadın İsa’yı evinde konuk etti. Marta’nın Meryem adındaki kızkardeşi, Rab’bin ayakları dibine oturmuş O’nun konuşmasını dinliyordu.*”²⁰⁶ pasajına baktığımızda Hz. İsa’nın kadınlara da dini öğrettiği, onlara iyi davrandığı, kadınların da erkekler gibi dini anlamda eşit tutulduğunu görüyoruz. Ancak Pavlus’un bir mektubunda kadınlarla ilgili, “*Kadınlar toplantılarınızda sessiz kalsın. Konuşmalarına izin yoktur. Kutsal Yasa’nın da belirttiği gibi, uysal olsunlar. Öğrenmek istedikleri bir şey varsa, evde kocalarına sorsunlar. Çünkü kadının toplantı sırasında konuşması ayıptır.*”²⁰⁷ ifadesi yer almaktadır.²⁰⁸ Ancak Pavlus, Romalılara Mektubunda “*Kenhere’deki kilisenin görevlisi olan kızkardeşimiz Fibi’yi size salık veririm. Kutsallara yaraşır biçimde onu Rab’bin adına kabul edin. Herhangi bir ihtiyacı olursa, kendisine yardım edin. Çünkü o, ben dahil, birçoklarına destek sağlamıştır.*”²⁰⁹ pasajlarında ifade edildiği üzere Kenhere’deki kilisede diyakoz olarak görev yapan Fibi’ye atıfta bulunarak, onun liderlik yapmanın yanı sıra pek çok kişiye yardımcı olduğunu belirtmekte ve böylece ondan övgüyle söz etmektedir.²¹⁰

Pavlus’un kadınla ilgili yukarıda aktardığımız çelişkili ifadelerinden kaynaklı olarak Hristiyan mezheplerinde kadınların dini hayat içerisindeki rolü ilgili farklı görüş ve uygulamalar ortaya çıkmıştır. Protestan kiliselerine baktığımızda, erkekler gibi kadınların da kilise hizmetlerinde yer alabileceğini kabul ettiklerini görüyoruz. Almanya’da ilk kadın piskopos olan Mana Jepsen ve daha sonra Anglikan Kilisesinde bir kadın piskoposun

²⁰⁴ Üçal - Malcolm, *Önderlik*, s.124.

²⁰⁵ 1.Timoteos 2:12-14.

²⁰⁶ Luka 10:38-39

²⁰⁷ 1. Korintliler14:34-35.

²⁰⁸ Musa Kaval, “İlahi Dinlerde Kadının Kıymet Problemi”, *Akademik Bakış Dergisi*, sayı: 55, Mayıs –Haziran ,2016, 319/306-324

²⁰⁹ Romalılar 16:1-2.

²¹⁰ Süleyman Turan, “Kadınların Hristiyan Misyon Tarihindeki Yeri”, *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2009/1, c. 8, sayı: 15, 161/157-177.

seçilmesi bu durumu ispat etmektedir.²¹¹ Ancak Protestan kiliselerinde de bu konuyla ilgili farklı uygulamalar vardır.

Protestanlıkta kadının kilise içindeki rolüne iki ayrı açıdan bakmak gerekir. Birincisi doğrudan Kutsal Kitap'a bağlı kalınarak ortaya çıkan görüştür ki Kutsal Kitap'ta yukarıda da aktardığımız gibi kadının kilise içinde sessiz kalması söylenmektedir.(1Ko. 14:34-35). İncil'deki bu ifadeye bakılırsa, kadının sadece evde öğrenmesi, itaat etmesi ve kilisede fazla rol almaması gibi sonuçlar ortaya çıkmaktadır. Bir diğer görüş ise kültüre bağlı görüştür. Bu görüşe göre de kadının kilise içinde konuşmaması ve evde öğrenmesi gibi kurallar o dönemde yaşanan sahte öğretilerin önüne geçmek içindir. Çünkü sahte öğretmenler özellikle kadınları etkilemişlerdi. Ancak günümüzde kadın ve erkek eşit şekilde eğitim görmektedir. Bunun için, *“Çünkü Mesih İsa'ya iman ettiğiniz için hepiniz Tanrı'nın oğullarısınız. Vaftizde Mesih'le birleşenlerinizin hepsi Mesih'i giyindi. Artık ne Yahudi ne Grek, ne köle ne özgür, ne erkek ne dişi ayrımı var. Hepiniz Mesih İsa'da birsiniz.”* Pasajlarında da ifade edildiği gibi kadın ve erkek Tanrı önünde eşittir.²¹²

Kadınlar pastör olabilir mi?

Bu konu kiliselerde çokça tartışılan bir konudur. Bazıları kadınların pastör olmasını olumlu karşılarlarken bazıları da buna karşı çıkmaktadır. Türkiye'deki Protestanların Kutsal Kitap Çalışma Serisinden olan *“Önderlik”* kitabında, kadınların kilise içindeki konumları ile ilgili bölümde, kadınların Tanrı önünde erkeklerle eşit olduğu ve eşit yaratıldığı, ancak günlük hayat içerisinde farklı roller üstlendikleri belirtilmektedir. Buna göre kadın aile içinde çocukların yetiştirilmesi gibi konulardan sorumlu iken erkek de evin idaresinden sorumludur. Buradan yola çıkarak kilise içinde pastörlük görevinin erkeklere verildiği kabul edilmekle beraber kadınların da başka kadınlara dini tebliğ etmek, kadınları ruhsal olarak yetiştirmek, aileler arasında iletişimi geliştirmek, hasta bakımı ve ziyareti, çocukların yetiştirilmesi ve eğitimi gibi hizmetlerde rol alabilecekleri kabul edilmiştir. Sonuç olarak kadınlara dini hayat

²¹¹Aydın, Dinler Tarihine Giriş, s.251.

²¹² Üçal - Malcolm, *Önderlik*, s.125.

içerisinde yer verilmiş ancak, İncil'e göre pastörlüğün erkeklerin sorumluluğu olduğu savunulmuştur.²¹³

Bugün ülkemizde ve Protestan kiliselerinin mevcut olduğu diğer ülkelerde Protestan kiliselerinin bazılarında kadın pastörler mevcuttur. Kadınların kilise içerisindeki rolüyle ilgili ülkemizde bazı örnekler şöyledir:

İstanbul İngiliz Kilisesi'nde kadınlar papaz olabilmekte ve kilise kuruluna seçilebilmektedirler

İstanbul Alman Protestan Kilisesi'nde kilise işlerinde kadınlara da aktif görevler verilmektedir.

İstanbul Union Church Kilisesi'nde kilise meclisinde kadınlara da yer verilir.

Beşiktaş Protestan Kilisesi'nde hizmet görevlileri arasında kadınlar da vardır. Ancak İhtiyar Heyetinde kadınlara yer verilmemektedir. Ayrıca öğretmenlik ve vaizlik de yapamazlar.

Zeytinburnu İsa Mesih İnanlıları Kilisesi'nde kilise yönetiminde kadınlara yer verilmez.

Gedikpaşa Ermeni Protestan Kilisesi'nde kadınlara vaizlik görevi verilmez ancak öğretmenlik yapabilirler.

Emmanuel Protestan Kilisesi'nde kilise yönetiminde kadınlar da yer alabilirler.

Aynalıçeşme Ermeni Protestan Kilisesi'nde kilise yönetiminde kadınlar da yer alabilirler.

Bostancı Protestan Kilisesi'nde kilisenin hizmet görevlileri arasında kadınlar da bulunur fakat vaiz olamazlar.

Türk Uluslar arası Mesih İnanlıları Kilisesi'nde kadınlara da görev verilir.

Türk Protestan Kilisesi'nde kadınlara yönetimde ve diğer kilise hizmetlerinde görev verilebilir.

Güngören Bağımsız Protestan Kilisesi'nde kilise yönetiminde kadınlara da yer verilebilir.

Üsküdar Mesih İnanlıları Kilisesi'nde kilise yönetiminde kadınlara da yer verilebilir.

İstanbul Yedinci Gün Adventist Kilisesi'nde kadınlar diyakoz olabilirler.

²¹³ Üçal - Malcolm, *Önderlik*, s.152-153.

İstanbul Yeni Havariyyun Kilisesi'nde kadınlar kilise yönetiminde yer alamazlar ama kilisenin diğer hizmetlerinde bulunabilirler.²¹⁴

İstanbul Emanuel Kilisesi'nde kadınlar pastör olamazlar ancak kilisenin hizmetlerinde bulunabilirler.²¹⁵

Batıkent Protestan Kilisesi'nde kadınlar kilisede ruhsal danışmanlık, gözetmenlik, öğretmenlik, elçilik ve önderlik gibi değişik hizmetlerde bulunabilirler.²¹⁶

Emanuel Kilisesi Pastörü Cem Ercin Bey'le yaptığımız görüşmenin konuyla ilgili kısmı:

- Cem Bey, kilisenizde kadınlar pastör olabiliyor mu ve kadın kilise içinde nasıl rol alır?
- Bizim kilisemizde kadınlar pastör olamıyor. Ancak kadınların kilise içerisinde hizmetleri var. Mesela tapınmada hizmetler var, başka kadınlara iman ablalığı yaparlar kadınlar toplantısında kadınlara vaazlar verirler veya kilisenin alt yapısında çalışırlar; yemek, temizlik gibi işlerde. Ama bizim kilisemiz Tanrı önünde kadınla erkeği eşit sayar. Kadınla erkek arasında ayrım yoktur, biri diğerinden daha üstün değildir. Fakat görev bölümü açısından biz belli ayetlere dayanarak karar verebiliyoruz ki pastörel yetki, yetkisel bir şeydir ve bu yetki erkekle sınırlandırılmıştır diye düşünüyoruz.
- Yani normal hizmette bulunabiliyor ama yönetimde bulunamıyor?
- Şimdi şöyle, yönetimde bulunabilir. Yönetim derken bizim kilisemiz için söylüyorum mesela toplanan bir para var, o paranın verildiği kişiler içinde kadınlar da var. Pastör dediğimiz şey başka bir şey; pastörlük yetkisel bir şey, ruhani yetki gerektiren bir şey. Dolayısıyla o ruhani yetki erkeklerle sınırlandırıldığına inanıyoruz. Bu bizim kilisemiz için geçerli ama sana dediğim gibi Protestan kilise uygulamalarında kadın pastör çok az sayıda var ama çok az sayıda da olsa kadın pastör atayan kiliseler var. Onlar o ayetleri farklı yorumluyorlar.
- İstanbul Protestan kiliselerinde kadın pastör var mı?
- İstanbul'da tanıdığım birkaç tane kadın pastör var. Protestan kiliseleri daha çok batı kiliseleridir. Onun için batıdaki kiliselerin öğreticileri de oluyor burada. Dolayısıyla orda kadın pastör olan kiliseler de var. Burada da onların takipçileri ve ya beraber çalıştıkları, beraber hizmet ettikleri kimseler var. Orda kadın pastörler var yani, şuan t Türkiye'de de birkaç tane var. Çok azdır ama var yani.²¹⁷

²¹⁴ Malkoç, *İstanbul'daki Protestan Kiliseler*, s.43-137.

²¹⁵ Ercin, 20.05.2019 tarihli görüşme.

²¹⁶ Wickwire, *Batıkent Protestan Kilisesi İç Tüzük*, s.25.

Sonuç olarak, Protestan Kiliselerindeki meclislere ve komisyonlara kadınlar da üye olabilirler ve bu meclis ve konseylerin bütün haklarına sahip olabilirler. Aynı zamanda birçok Protestan Kilisesi'nde pastör de olabilirler.

2.4. Pastörlerin Sosyal Yaşayışları ve Giyim Tarzları

Bu konuyla ilgili Emanuel Kilisesi pastörü Cem Ercin ile yaptığımız görüşme:

- Cem Bey, pastörlerin sosyal hayatları nasıldır, yani kilise dışında sosyal hayatlarında nelerle uğraşırlar?
- Genel anlamda Protestan kiliseleri Ortodoks ve Katolik kiliseleri gibi değil. Sosyal hayatın içerisinde pastörler çoğunlukla. Kilise dışında tabii ki belli bir sayı görürler, normal halktan bir tık saygı görürler ekstra ama böyle Katolik ve Ortodokslarda el öpmeler falan görürüz, onlar bizde kabul görmez. Kilise içerisinde yetkilidirler ama dışarı çıktıkları zaman sosyal hayatta aktiftirler. Yalnız belli şeyler olmaz, bütün Hristiyanlar için yasak olan şeyler var. Mesela pastörü barda, pavyonda, disko türü yerlerde göremezsiniz. Ama düğünde görürsün pastörü. Siyasette göremezsin çünkü siyasi hareketlerde pek hoş karşılanmaz Protestan kiliseleri de olsa. Ama mesela bir ev ziyaretinde görebilirsiniz ve ya dışarıda plaja gitmez ama denize gireriz mesela, yaz gelince tekne gezisinde görebilirsiniz, şort giyer. Ama umuma açık olmayan yerleri tercih etmeye çalışırız. Yani denize girecek olsak sabah erken saatte gireriz, kimsenin olmadığı vakitte. Ama kopukluk yok, bir manastır münzevi yaşam stilini Protestan kiliseleri kabul etmez. Ama tabii belli sınırlar var, sınırsız değil sosyal hayat. Dediğim gibi pastör; halkla iç içedir, sıcaktır, insanlarla arasına mesafe bırakmaz ama bazı çizgileri var.
- Pastörler kilisedeki görevlerinin dışında başka görevlerde de olabiliyorlar mı, başka meslekleri olabilir mi?
- Oluyor. O biraz kilisenin finansal gücüyle de alakalı. Örneğin benim daha önce hizmet ettiğim kilise daha kalabalıktı, finansal gücü daha yerindeydi, ama şuanda ben bir turizm işletmesinde part time çalışıyorum ki kilisem finansal olarak çok sınırlı ve çok desteklemiyor. Dolayısıyla bu durum onunla da alakalı biraz. Tabii Protestan kiliseleri daha çok batı menşeli, batıdan birçok şeyi ithal ettik ama bazı şeyleri doğulaştırdık.

²¹⁷Ercin, 20.05.2019 tarihli görüşme.

Batıda bu daha yaygın, daha çok pastörlerin kendi özel işleri de var. Ama kilise ticarete çok hoş bakmıyor. Daha çok gidip çalışmaya hoş bakıyoruz. Yani bir tüccarlık yaptığın zaman para hırsı olabiliyor. Ama maaşlı bir yerde çalışmak daha çok hoş karşılanan bir şey.

- Yani doktor, avukat, mühendis, öğretmen gibi kişiler pastör olabiliyor mu?
- Evet, örnekleri var. Geçmişte daha fazlaydı, günümüzde biraz daha azalıyor o tür şeyler ama var yine de. Mesela tercüman olan, tercümanlık bürosu olanlar var, doktor olan var tanıdığım.
- Pastörler yaptıkları görev karşılığında kiliseden belli bir maaş alıyorlar mı?
- Alanlar da var almayanlar da var. Türkiye’de alanlar çok azdır çünkü kiliseler güçlü değil. Daha çok ekstra bir işte çalışarak hayatlarını idame ettiriyorlar.
- Pastörlerin giyim tarzı nasıldır, belli bir kıyafetiniz var mı?
- Katolik kilisesi ya da Doğu kilisesi gibi düşünmeyin. Onlarda hiyerarşik bir yapı var. Protestan kiliselerini bir yelpaze gibi düşünün. Bu yelpazenin bir ucunda mesela Anglikan Kilisesi var; onlar daha çok Katolik kilisesine yakın, hani cüppe falan giyerler. Bu tarafa geldiğinizde daha çok Pentikost diye çağırdığımız kiliseler var; onlar bildiğin kot pantolon, gömlek vs. giyerler. Bizim Protestan kiliselerinin mantığı şu; ilk kiliseyi istiyoruz biz. Yani İsa’nın öğrencilerini, şahitlerinin o ilk kilisesini istiyoruz. Çünkü kilise tarihi içerisinde bir takım şeyler yaşandı. Doğuda ve batıda bir takım evrimler geçirdi tapınma anlamında. Protestan reformu bunlara karşı doğdu. Biz ilk kiliseyi istiyoruz. İlk kilise yorumlarında kılık kıyafet fazla tercih edilmeyen, yani normal insanlar gibi giyiniyorlardı elçiler, şahitler. Dolayısıyla birçok kilise o yolda gidiyor ama bazı kiliseler diyor ki tamam ama burada bir ruhani hizmet var ve biz kilise içerisinde bu ruhani hizmetin gereği olarak mesela doğuda yaşıyoruz, doğunun bir anlayışı var, biz bu anlayıştan bağımsız değiliz. Dolayısıyla biz buranın genel geçer kültürüne uymalıyız. Bunun için bu kıyafetleri giyeriz. Dediğim gibi Protestan kiliseleri bir yelpazedir. Öyle yorumlayanlar da var böyle yorumlayanlar da var. Mesela ben giyerim. Benim gibi giyinenler var ama giyinmeyenler de var. Batıda mesela tişörtle, kot pantolonla bu görevi yapanlar var ama bizim gibi kiliseler buna muhaliftir, biz yapmayız. Biz ruhani kıyafetle çıkar vaazımızı veririz.²¹⁸

²¹⁸ Ercin, 20.05.2019 tarihli görüşme.

2.5. Pastörlerin Atanması

Pastörlerin atamasıyla ilgili Titus 1:5 ve 3:1-7 pasajlarında yer alan ifadeler ayrıntılı değildir. Daha çok doğru kişiyi bulmaya yönelik vurgular yapılmıştır. Ancak Elçilerin İşleri 6:3'teki pasaja göre yerel topluluk içinde bulunan imanlılar yardımcılarını seçer ve önderler de, bu kişiler göreve başlamadan önce üzerlerine el koyup dua eder. Elçilerin işleri 14:23'te ise Pavlus ve Barnaba'nın benzer yöntemlerle atandığı aktarılıyor. Yine Girit Adası'ndaki pastörleri de Titus Pavlus'un yetki vermesiyle atamıştı. Buradan anlaşıldığına göre yeni kurulan kiliselerde ihtiyarlar yoktu. Yetki sahibi kişiler, halkın saygı duyduğu, Tanrı'nın öğretisi konusunda olgunlaşmış birkeç kişiyi seçip pastör olarak atıyordu. Kilisenin daha önce kurulmuş olduğu Efes'te ise halk pastörlerini kendi seçiyordu.²¹⁹

Gönüllülük ilkesi üzerine kurulan ve yönetilen kiliselerde pastörler, cemaatlerinin üyeleriyle, yalnızca üyelerin rızasıyla manevi ilişkiler kurabilirler. Ayrıca görevlerinde haksız bir uygulamada bulundukları zaman, pastoral ilişki genellikle çok gecikmeden kesilebilir ve daha iyi hizmet edecek kişilere görev verilir. Böylece Pavlus tarafından İncil'i vaaz edenlerin, onu yaşaması gerektiği ilkesi, papazların bağımsız olarak yaşadıkları yerlerde, beklenenden daha yüksek bir pastoral hizmet temininde bulunmalarını sağlamıştır. Özgür kiliselerde, pastoral atama modları çok farklıdır. Bazılarında, teorik olarak yerleşik yaşam gereklidir. Diğer bir kısmında, karşılıklı memnuniyet süresince sürecektir sözleşmeler yapılırken, diğerlerinde düzenlenmiş ve periyodik değiş tokuş sistemi bulunmaktadır.²²⁰

Günümüzde de kiliselerin birbirinden farklı seçme ve atama yöntemleri vardır. Ancak bütün kiliseler Kutsal Kitap'ın öğretilerine bağlı olarak 1.Timoteos 3:1-7 ve Titus 1:6-9 pasajlarında ifade edilen ölçülere uygun olarak pastör seçer. Kilisede bulunan pastörler gelecekteki pastörleri de eğitip seçebildikleri gibi kilise cemaati de kendisi için uygun, ruhsal yeterliliğe sahip olan pastörler seçebilir.²²¹

Pastörlerin görevlerinden bir tanesi de kilise içerisinde başka pastörlerin yetişmesini sağlamaktır. Pastör bu yola girmiş, yani yüreğinde bu isteği taşıyan ve Tanrı'nın kendisini bu görev için seçtiğine inanan kişilere bu doğrultuda gerekli eğitimleri verir.

²¹⁹ Üçal - Malcolm, *Önderlik*, s.355-356.

²²⁰ John McClintock ve James Strong, *Cyclopaedia of Biblical, Theological, and Ecclesiastical Literature*, Pastoral Theology, c.VII, Harper&Brothers, New York, 1883, s. 755

²²¹ Üçal - Malcolm, *Önderlik*, s.356.

Pastör seçiminde kutsal Kitap'ın öğretilerine bağlı kalınmaktadır. Şöyle ki, pastör olacak kişinin Kutsal Ruh tarafından seçildiğine inanılır. “*Kendinize ve Kutsal Ruh'un sizi gözetmen olarak görevlendirdiği bütün sürüye göz kulak olun. Rab'bin kendi kanı pahasına sahip olduğu kiliseyi gütmek üzere atandınız.*”²²² pasajına göre pastör olacak kişi Kutsal Ruh tarafından seçilir. “kilise önderleri ise Kutsal Ruh'un onayladığı kişinin pastör olarak atamasını yaparlar ve kilise topluluğuna bildirirler. Topluluk da seçilen kişiyi kabul eder.”²²³

Roma Katolik Kilisesi'nde papazlık, rahipleri atayan, çıkaran ve transfer eden piskoposun iradesine bağlıdır. Kilisenin devlet tarafından kurulduğu Protestan ülkelerde, görev ve görev süresi tüzüğe göre düzenlenir. Katolik olmayan kiliselerde, pastoral ilişki, esas olarak papaz ve tebaa arasındaki bir ekspres veya zımni onaydan oluşan çeşitli süreçler tarafından oluşturulur veya çözülür. Cemaatçiler ve Vaftizciler arasında bu anlaşma doğrudan ve resmidir; Presbiteryen, Reforme ve diğer birçok kilisede, belirli bakanlık organlarının işbirliği veya yaptırımı yoluyla gerçekleştirilir. Protestan Episkopalleri, Metodistler ve diğerlerinde ise piskoposların müdahalesi ile gerçekleşir. Metodist Piskoposluk Kilisesi'nde bu süre üç yılla sınırlıdır.²²⁴

Emanuel Kilisesi pastörü Cem Ercin 'in bu konu hakkında verdiği bilgiler şöyledir:

- Pastörlerin seçimi ve ataması nasıl yapılır ve kaç yılda bir yapılır?
- Bazı kiliseler kurumsal yapıya bürünmüştür. Kurumsal yapıdaki kiliselerin tüzüğü vardır, belli kuralları vardır ve o kurallara uyularak pastör seçimi yapılır. Mesela benim önceki çalıştığım Ermeni Protestan Kilisesi öyle bir kiliseydi, kurumsal bir yapısı vardı. Derdi ki beş sene yardımcı pastörlük dönemi olacak, birinci basamaktır o. Ondandır gerekirse iki sene uzatılacak. Daha sonra önderlerin önerisiyle ve cemaatin onayıyla; yani kilisenin önderi öneriyor, cemaate soruluyor itiraz var mı diye. Burada kişisel özelliklerine ve yaşamına da bakılıyor. Kurumsal olmayan kiliselerde öyle bu kadar yıl çalışacak gibi kurallar yok ama sistem yine aynı. Yani belli bir kişi belli bir zamanda kendi yüreğinde bu istek varsa bunu beyan ediyor. Ondandır belli bir düzeye geldikten sonra kilise önderinin önerisi ve cemaatin onayı gerekiyor. Cemaatin itirazı olsa pastör olamaz. Daha sonra ataması yapılıyor.

²²² Elçilerin İşleri 20:28

²²³ *İstanbul Protestan Kilisesi Vakfı İnanç ve İbadet Kılavuzu*, s.18.

²²⁴ McClintock ve Strong, *Cyclopaedia of Biblical, Theological, and Ecclesiastical Literature*, Pastorate, c.VII, s.758.

- Her kiliseye kaç tane pastör atanıyor?
- Şöyle; pastörel yeterlilik iki ayaklı eğitimidir. Bir teorik eğitim bir de pratik eğitim. Önce teoriyi alırsın, ama pratiği çok önemlidir, ruhaniyet çok önemlidir. Pastör olmak için önce belli bir eğitimden geçiliyor; pastörel yeterlilik, ruhsallık, belli bir iman kalitesinde mi, nasıl bir yaşam yaşıyor, tecrübesinin var mı yok mu (vaaz, ders verme vb.) gibi şeylere bakılıyor. Bunlar olduğu zaman pastörel yeterliliğe kavuşuyorsun. O zaman atanıyorsun. Aslında kilisedeki sayıyla alakalı. İki yüz kişilik kiliseye bir pastör yetmez, birkaç pastör lazım. Ona göre atama yapılıyor. Bazen elli kişilik kiliseye bir pastör yetiyor bazen de yetmiyor. Dolayısıyla iki pastör oluyor. Bir den çok pastör olduğu zaman sonradan gelen pastör öncekine bir tık daha saygı gösteriyor ama yetkisel olarak eşitler. Sonuç olarak pastör sayısı cemaatin sayısına bağlı. Ama yeterliliğe de bağlıdır. Yeterli pastör varsa ataması yapılır.²²⁵

²²⁵Ercin, 20.05.2019 tarihli görüşme.

SONUÇ

Dinlerde inanç, ibadet ve ahlak gibi konularda cemaate önderlik eden görevliler bulunmaktadır. Bu önemli bir görevdir. Çünkü cemaatin önderi cemaat için önemli bir örneklik teşkil eder. Dolayısıyla bu görevi üstlenen kişilerin hayatlarının her yönüyle cemaate güzel örnek olacak kişilerden seçilmesi gerekir. Şüphesiz bu kişiler gelişigüzel göreve getirilen kişiler değildir.

Katolik Hristiyanlığın dini ve siyasi yapılanması, sosyal ve ekonomik hakimiyetine karşı oluşan tepki sonucunda ortaya çıkan, farklı kiliselerden oluşan Hristiyanlık anlayışı Protestanlıktır. Protestanlık, XIV. yüzyılın başlarında İngiltere’de Jhon Wycliff, Prag’da Jean Huss gibi din alimlerinin sundukları çözümler, halkın, din adamlarının tutum ve davranışlarını tartışmalarına ve kilisenin yeni arayışlar içine girmesine yol açmış ve Martin Luther ile başlayan, Calvin ve Zwingli ile devam eden yeni bir dini yapılanmadır.

Papanın otoritesini ve kilise hiyerarşisini kabul etmeyen reform öncüleri bunun yerine, iman edenlerin bir araya gelmesiyle oluşan, kurumsal olmayan kiliselerin kurulmasını uygun görmüşlerdir. bu konuda kutsal metinlerin esas alınması gerektiğini savunmuşlardır. Bu bağlamda Papa’nın otoritesinin ve ruhani yaşam tarzının Kitab-ı Mukaddes’te yer almadığını belirterek yeni bir yönetim anlayışını benimsemişlerdir.

Protestan kiliselerinde cemaati yönetecek kişiler cemaatin içinden yine cemaat üyeleri tarafından yapılan seçimle belirlenir. Yönetici olarak seçilen bu kişilere itaat edilir. Ancak bu yöneticiler adaleti sağlayamama ya da diğer görevlerini yerine getirememesi durumunda cemaatin isteğiyle görevlerine son verilir.

Protestan cemaatine öncülük eden pastörler seçilirken kilise, Kutsal Kitap’ın bu konudaki tavsiye ve tespitlerine bağlı kalmaktadır. Bu doğrultuda Kutsal Kitap’ta belirtilen özelliklerin kendisinde bulunduğu, yüreğinde hizmet etme isteği taşıyan ve bu hizmet için gerekli bilgi ve becerilerle kendini donatan kişiler kilisede mevcut olan yönetim kurulu tarafından topluluğa önerilir ve topluluğun onay vermesiyle pastör olurlar.

Bizim mevcut kaynaklardan ve ulaşabildiğimiz kaynak kişilerden elde ettiğimiz bilgilerle oluşturulan bu çalışma bundan sonra bu konuda yapılacak araştırmalara bir başlangıç niteliğindedir. Şüphesiz Batıdaki Protestan kiliseleri de incelenerek ve bu konuda yazılan yabancı kaynaklar da taranarak konu daha da genişletilebilir ve farklı yönleriyle ortaya konulabilir.

BİBLİYOGRAFYA

Aras, Ahmet, “Tanzimat’tan Cumhuriyet’e Protestanların Anadolu’daki Durumları ve Gösterilen Dini Hoşgörü”, Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Yayınları, *Bildiriler, Din c.1.*, Ankara , 2008, ss.1-8.

Aras, Ahmet, *Protestanlık Tarihinde Kalvinizm*, Konya, 2004.

Aydın, Mehmet, *Ansiklopedik Dinler Sözlüğü*, Din Bilimleri Yayınları, Konya, 2005.

Çatalbaş, Resul, *Anglikan Kilisesi ve Günümüz İngiltere’sinde Yeri*, Yayınlanmış Doktora Tezi, Ankara, 2011.

Çatalbaş, Resul, *Anglikan Kilisesinin Ortaya Çıkışı ve Özellikleri*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2006.

C. ScottDixon, LuiseSchornSchütte, “Introduction: TheProtestantClergy of Early Modern Europe”, *TheProtestantClergyof Early Modern Europe*, C. ScottDixon, LuiseSchornSchütte (edits.), PalgraveMacmillan, New York, 2003,ss.1-38.

Erbaş, Ali, “Protestan Reformu ve Martin Luther”, *Dinler Tarihi Araştırmaları -III* (Sempozyum, 09-10 Haziran 2001, Ankara), Ankara, 2002, ss.197-245.

Eroğlu, Ahmet Hikmet, “Hıristiyanların Bölünme Sürecine Genel Bir Bakış”, *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, c.41., Ankara, 2000, ss.309-325.

Fernando, Ajith, *İsa’yı Örnek Alan Önderlik*, çev. Bahadır Çeliktemur, Haberci Yayınları, İstanbul, 2010.

Harman, Ömer Faruk, “Katoliklik”, *DİA.*, TDV Yayınları, c.25., Ankara, 2002, ss.55-58.

Kaval, Musa, “İlahi Dinlerde Kadının Kıymet Problemi”, *Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı, Akademik Bakış Dergisi*, sy. 55, Mayıs –Haziran, 2016, ss.306-324.

Kutsal Kitap, Kitabı Mukaddes Şirketi, İstanbul, 2008.

Küçük, Mehmet Alparslan, *Ermeniler Arasında Protestanlığın Yayılışı ve Protestan Ermeniler*, AÜSBE, Doktora Tezi, Ankara, 2005.

Macdonald, William, *Kutsal Kitap Yorumu*, Yeni Yaşam Yayınları, c.3., İstanbul, 2002.

Malkoç, M. Numan, *İstanbul'daki Protestan Kiliseler*, Kaya Yayınları, İstanbul, 1999.

Mclaughlin, R. Emmet, "The Making of the Protestant Pastor: The Theological Foundations of a Clerical Estate", *The Protestant Clergy of Early Modern Europe*, C. Scott Dixon and Luise Schorn-Schütte (eds.), Palgrave Macmillan, New York, 2003, ss. 60-78.

Mclaughlin, R. Emmet, "Clergy" *The Encyclopedia Of Protestantism*, Hans J. Hillerbrand (edit.), Routledge, New York and London, 2004, ss. 761-771.

McClintock, John ve Strong, James, *Cyclopaedia of Biblical, Theological, and Ecclesiastical*, c. VII, Harper & Brothers, New York, 1883.

Nuroğlu, Can, *Kilisenin Hizmetkarları*, Haberci Yayınları, 2019.

Öztürk, Nermin, "Timoti" *Konya Ansiklopedisi*, Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, No:247, c. 8 (S-T), Konya, 2015, ss.329.

Tanyu, Hikmet, "Ahd-i Cedid", *DİA.*, TDV Yayınları, c.1., ss.501-507.

Turan, Süleyman, "Kadınların Hristiyan Misyon Tarihindeki Yeri", *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, c. 8., sy.15, 2009/1., ss.157-177.

Tümer, Günay ve **Küçük**, Abdurrahman, *Dinler Tarihi*, Ocak Yayınları, Ankara, 1997.

Üçal, Turgay ve **Malcolm**, Derek, *Önderlik*, Kutsal Kitap Çalışma Serisi, Haberci Yayınları, İstanbul, 2006.

Waardenburg, Jacques, "Protestanlık", *DİA.*, TDV Yayınları, c.34., 2007., ss.351-354.

KAYNAK TÜZÜKLER

Wickwire, Daniel, *Batıkent Protestan Kilisesi İç Tüzük*, Ankara, 2002, s.40.

İstanbul Protestan Kilisesi Vakfı İnanç ve İbadet Kılavuzu, Yeni Yaşam Yayınları, İstanbul, 2003, s.17.

Bursa Protestan Kilisesi Yönetim ve İbadet Kılavuzu, Bursa.

KAYNAK ŞAHISLAR

Konutgan, Behnan: İmmanuel Protestan Kilisesi Pastörü ve ayrıca Türkiye Protestan Kiliseler Birliği Başkan Yardımcısı. İstanbul, 2018.

Ercin, Cem: İstanbul Emanuel Kilisesi Pastörü, İstanbul, 2019.

 KONYA	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü	 NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ KONYA SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
--	---	---

Öz Geçmiş

1991 yılında Hakkari'nin merkeze bağlı Geçitli köyünde doğdu. İlk ve ortaokulu burada okudu. Lise tahsilini Van Anadolu İmam-Hatip Lisesi'nde tamamladı. 2010 senesinde Konya Selçuk Üniversitesi (Necmettin Erbakan Üniversitesi) İlahiyat Fakültesini kazandı ve 2015 senesinde bu fakülteden mezun oldu. Aynı yıl Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dinler Tarihi Bilim Dalında açılan yüksek lisans programına dahil oldu. 2015 senesinin Eylül'ünde Konya'nın Akşehir ilçesinde Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmeni olarak vazifeye başladı. 2019 senesinde "Protestan Kiliselerinde Pastörlük" konulu tez çalışmasını tamamladı. Şu an İstanbul'un Beylikdüzü ilçesinde bulunan Ahmet Beyaz İmam-Hatip Ortaokulunda vazife yapmaktadır.